

372.759

TAPŪK SEH

Phản Hoc Sinh

TAPŪK IL-LIMÔ

Em Tim-Hieu Khoa-Hoc Cho Các Sắc-Tộc

TĀL THA

Lớp Một

GILĀNG PATO-PAKAI BA-TABLĀK

Trung-Tâm Học-Liệu
Bộ Giao-Dục Xuất-BẢN
1971

PUBLICATIONS COPY

DO NOT REMOVE

SIL/MSEA

TAPŪK SEH
Phần Học Sinh (tiếng Cham)
Tỉnh: Phan Rang, Phan Ri

TAPŪK IL-LIMŌ
Em Tim-Hiếu Khoa-Học Cho Các Sắc-Tộc

First grade student's Science text

MFL 9453 →

TĀL THA
Lớp Một

GILANG PATO-PAKAI BA-TABIĀK

Trung-Tâm Học-Liệu
Bộ Giáo-Dục Xuất-Bản
1971

Lần thứ nhứt, 1971: 5,000 cuốn

Ấn-hành trong khuôn-khổ chương-trình
hợp-tac giữa

Bộ Giáo-Dục
Bộ Phát-Triển Sắc-Tộc
Viện Chuyên-Khảo Ngữ-Học
Cơ-Quan Phát-Triển Quốc-Tế Hoa-Kỳ
tại Việt-Nam

LỜI TƯÁ

Cuốn sách này đã soạn dựa-theo cách trình-bày và nội-dung của cuốn Khoa-Học bằng tiếng Việt do Bộ Giáo-Dục xuất-bản.

Một vài sửa đổi nhỏ đã được thực-hiện trong các bài học để những tài-liệu được thích-hợp với văn-hóa của các sắc dân thiểu số.

Khi soạn cuốn sách này chúng tôi giả định rằng các học sinh đã biết đọc và viết tiếng mẹ đẻ.

Mặc dầu học sinh không bị bắt buộc phải đọc tiếng Việt trong cuốn Khoa-Học lớp-một, chúng tôi đã viết các bài học bằng hai thứ tiếng, để giáo viên có thể đọc các bài tiếng Việt cho học sinh nghe. Bằng cách này, học sinh sẽ được thực hành thêm về chữ Việt đang học trong lớp nói Việt ngữ.

VÀI LỜI NÓI ĐẦU

Những sách giáo khoa song ngữ ở bậc tiểu học được soạn thảo trong chương trình của Bộ Giáo-Dục dành riêng cho các trường Sắc tộc.

Mục đích của những sách này là để bồi túc việc dạy tiếng sắc tộc ở lớp Võ Lòng, đồng thời để chuyển sang việc học quốc ngữ tại các lớp trên ở bậc tiểu học. Những sách này còn giúp ích cho học sinh học hỏi một cách hiệu quả hơn.

Đề tài trong sách được dịch theo đề tài trong chương trình tiếng Việt, nhưng những hình vẽ đã được vẽ lại và những bài giảng cũng được thay đổi để phù hợp với phong tục tập quán của đồng bào Sắc tộc.

Ở lớp Một (lớp Năm cũ) học sinh sẽ đọc bài bằng tiếng mẹ đẻ rồi giáo viên sẽ đọc bằng tiếng Việt cho chúng nghe. Ở lớp Hai, học sinh sẽ bắt đầu tập đọc bằng tiếng Việt rồi dần dần chúng có thể đọc những bài ấy một mình.

Trương Văn Đức

Giám-Đốc Nha Tiêu-Học
và GDCD

NÔK RÔH

MŪNUNG I

Muñus Thöng Athur Nhø Gët Piøh Hadiup?
Binah

1.	Siam băng drah pröng	14
2.	Athur jang băng ray	16
3.	Muñus muñhum ia	20
4.	Athur iang muñhum ray	22
5.	Anuñk dok ngök kayau	24
6.	Muñus dok ngök tanuh	26
7.	Muñus dok daläm thang	28
8.	Athur dok ngök tanuh	30
9.	Athur dok ula tanuh	32
10.	Athur dok ula ia	34
11.	Kadha pahadăl	36

MŪNUNG II

Kayau Nhø Gët Piøh Hadiup?

12.	Kayau nhø tanuh siam	40
13.	Kayau nhø tanuh khäk	42
14.	Kayau nhø ginuh adah	44
15.	Athär nhø ia piøh pachah muta . . .	46
16.	Kayau nhø ia piøh hadiup	48
17.	Kadha pahadăl	50

MŪNUNG III

Ia Thöng Dôm Pakal Khăl

18.	Saradang brai daläm ia	54
19.	Rilô pakal brai daläm ia	56
20.	Rilô pakal ôh brai daläm ia	58
21.	Kadha pahadăl	60

MŪNUNG IV

Lingik

22.	Ia hray	64
23.	Yawa pađiäk ia hray	66
24.	Ginuh adah ia hray	70
25.	Ia hray patök di chök	74
26.	Ia hray tagök, tamü	76
27.	Ia hray wal jala	78
28.	Tanuh riya dray dok biäk pröng . . .	80
29.	Tanuh riya thëk wil	82
30.	Ia bilan	84
31.	Ia bilan purami	86
32.	Ia bilan beh, ia bilan thäl wäng . .	88
33.	Patük thëk wil	90
34.	Patük adah	92
35.	Tayawa dok tom däl dray	94
36.	Ia pabläk tamü tayawa	96
37.	Eh-ta-ginum	98
38.	Eh-ta-ginum patih, eh-ta-ginum juk .	100
39.	Hajan	102
40.	Kadha pahadăl	104

MŨNUNG V

Băr

41.	Băr pađiak	108
42.	Băr pađiăk (tui chaklon)	110
43.	Băr jan	114
44.	Băr jan (tui chaklon)	116
45.	Băr pateh	118
46.	Băr pateh (tui chaklon)	120
47.	Băr huh	122
48.	Băr huh (tui chaklon)	124
49.	Băr pađao	126
50.	Băr pađao (tui chaklon)	128
51.	Băr li-ăñ	130
52.	Băr li-ăñ (tui chaklon)	132
53.	Kadha pahadăł	136

MŨNUNG VI

Tük Wăc

54.	Tük	142
55.	Boh tük	145
56.	Bok boh tük	148
57.	Tük, wăc	152
58.	Iăk tük	156
59.	Iăk tük wăc	160
60.	Yuđk talay boh tük	164
61.	Pök sakawi	168
62.	Blah sakawi bilan	172
63.	Iăk sakawi	177
64.	Kadha pahadăł	180

M U C - L U C

CHƯƠNG I
Người và Vật Cần Gì Để Sống?

	Trang
1. Ăn khỏe chóng lớn	14
2. Loài vật cần ăn	16
3. Người ta uống nước	20
4. Loài vật cần uống	22
5. Loài vật ở trên cây	24
6. Người ở trên mặt đất	26
7. Người ở trong nhà	28
8. Loài vật ở trên mặt đất	30
9. Loài vật ở dưới đất	32
10. Loài vật ở dưới nước	34
11. Bài ôn	36

CHƯƠNG II
Cây Cần Gì Để Sống?

12. Cây cần đất màu	40
13. Cây cần đất màu (tiếp theo)	42
14. Cây cần ánh sáng	44
15. Hạt cần nước	46
16. Cây cần nước	48
17. Bài ôn	50

CHƯƠNG III
Nước và Các Chất Đặc

18. Đường tan trong nước	54
19. Nhiều chất tan trong nước	56
20. Nhiều chất không tan trong nước	58
21. Bài ôn	60

CHƯƠNG IV
Trời

22. Mặt trời	64
23. Khí nóng mặt trời	66
24. Ánh sáng mặt trời	70
25. Mặt trời ở chân trời	74
26. Mặt trời mọc lặn	76
27. Mặt trời buổi trưa	78
28. Trái đất ta ở rất lớn	80
29. Trái đất hình tròn	82
30. Mặt trăng	84
31. Trăng rằm	86
32. Trăng khuyết, trăng lưỡi liềm	88
33. Sao hình tròn	90
34. Sao sáng	92
35. Không khí ở chung quanh ta	94
36. Nước lẩn vào không khí	96
37. Mây	98
38. Mây trắng, mây đen	100
39. Mùa	102
40. Bài ôn	104

CHƯƠNG V
Mùa

41. Mùa nắng	108
42. Mùa nắng (tiếp theo)	110
43. Mùa mưa	114
44. Mùa mưa (tiếp theo)	116
45. Mùa xuân	118
46. Mùa xuân (tiếp theo)	120
47. Mùa hạ	122
48. Mùa hạ (tiếp theo)	124
49. Mùa thu	126
50. Mùa thu (tiếp theo)	128
51. Mùa đông	130
52. Mùa đông (tiếp theo)	132
53. Bài ôn	137

CHƯƠNG VI
Thì Giờ

54. Giờ	143
55. Đồng-hồ	145
56. Mặt đồng-hồ	149
57. Giờ, phút	153
58. Xem giờ	157
59. Xem giờ, phút	161
60. Lên dây đồng-hồ	164
61. Bóc lịch	169
62. Tờ lịch tháng	172
63. Coi lịch	177
64. Bài ôn	181

MŨNUNG I

Chương 1

MŨNUS THỐNG ATHUR NHỎ GẾT
PIOH HADIUP?

Người Và Vật Cần Gì Để Sống?

1. SIAM BĂNG DRAH PRỒNG.

Ăn Khôe Chóng Lớn

"Day lipa tian."

"Em đói rồi."

Amek padăl:
"Anuk băng ka drah prồng."

"Bih anuk băng boh kayau hay."

ADAY NGĀK, ADAY MU'-IN

Aday takru băng boh hlay ?

Má bão: "Con ăn cho chóng lớn."

"Các con ăn thêm trái cây."

Em Làm, Em Chơi

Em thích ăn những trái nào?

2. ATHUR JANG ĐĂNG RAY

Loài Vật Cắn Ăn

Athau anuk mǎm.

Chó con bú.

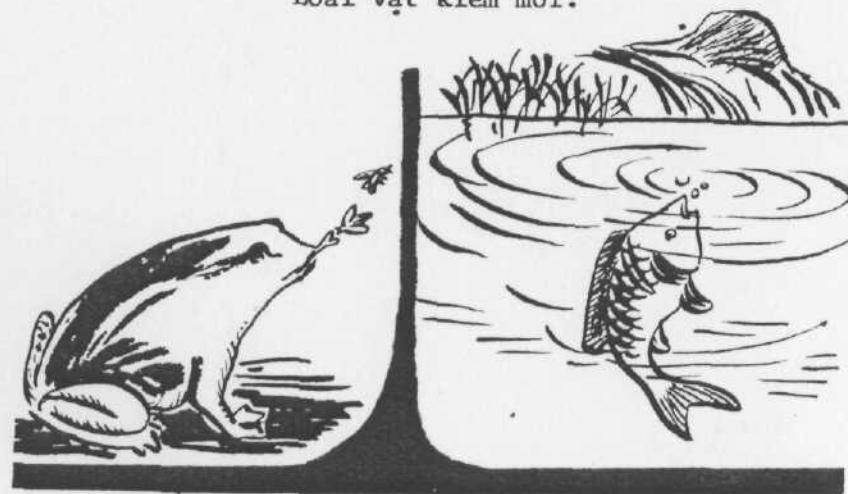
Chim amek chrok ka anuk.

Chim mẹ móm cho con.

Anuk duah kaya đăng.

Loài vật kiếm mồi.

Amek M' Mih ngăk get?

Má Mỹ đang làm gì?

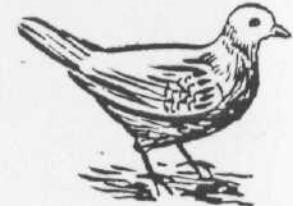

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN
Urang rong dōm anuč hlay?
Dōm anuč hlay thau duah kaya băng?
Kal hmu, dray muñhum ia.

Em Làm, Em Choi

Người nuôi những con nào?

Những con nào kiếm mồi lấy?

3. MUNUS MUNHUM IA

Người Ta Uống Nước

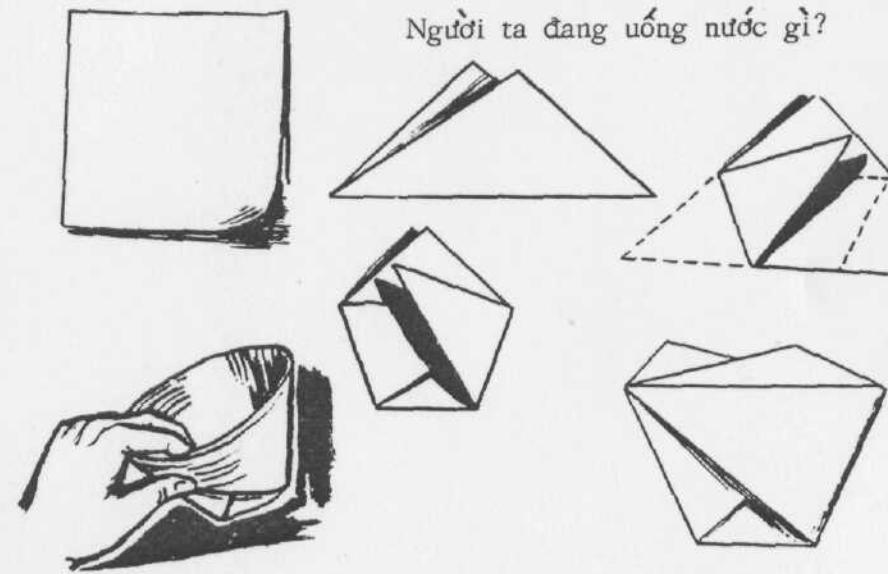
M' Mih munhum ia hlāng padiāk ju.

Khi khát, ta uống nước.
Mỹ uống nước lọc đun sôi.

Mūnus mūnhum ia gēt?

Người ta đang uống nước gì?

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN
Mōng tui thēk chih, mūk ba-al
talaup chawan piöh munhum.

Em Làm, Em Chơi
Theo hình vẽ, lấy giấy
gấp cái ly để uống nước.

4. ATHUR JANG MUNHUM RAY

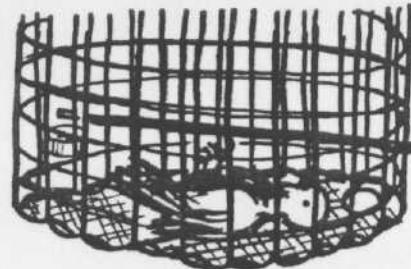
Loài Vật Cần Uống

Anuk chiup ngăk gĕt?
Gà con đang làm gì?

Kabao limo munhum ia păk hlay?
Trâu bò đang uống nước ở đâu?

Chim mătai yua ôh hu ia munhum.
Chim chết vì không có nước uống.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN
Kanăl bray ka chim munhum ia yaup hray.

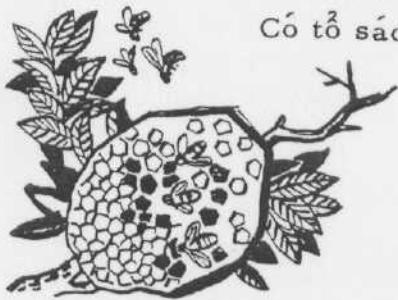
Em Làm, Em Chơi
Nhớ cho chim uống nước mỗi ngày.

5. ANUጀ DOK NGጀ KAYAU

Loài Vật Ở Trên Cây

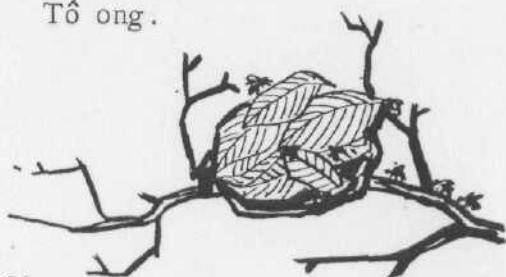

Hu sruh charao ngጀ kayau.
Có tổ sáo trên cây.

Sruh jaliko.

Tổ ong.

Sruh dăm.

Ô kiến.

Hu hlăk dok dalăm phun kayau.
Có sâu ở trong thân cây.

ADAY NGጀK, ADAY MU-IN
Joh dhan hu sruh hlăk thōng
mǔk hlăk.
Djoh ia tamu libang hlăk piōh
dăm mǔk hlăk.

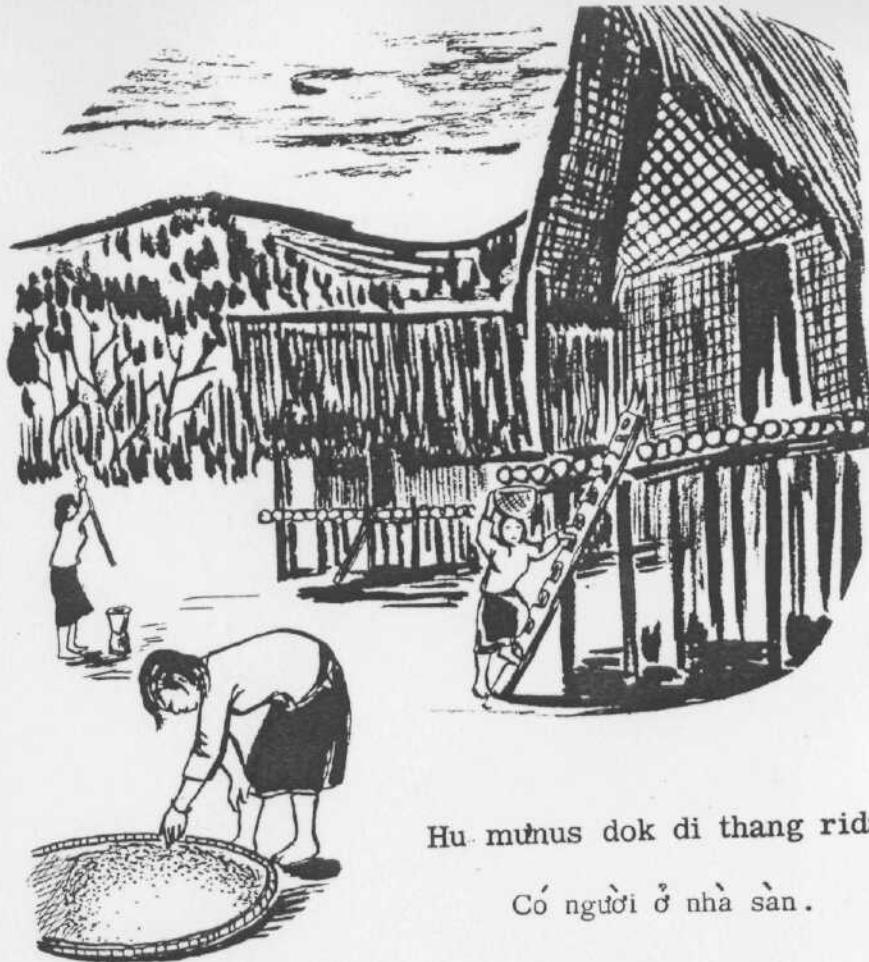
Em Lăm, Em Choi
Bút cạnh có tổ sâu và bắt sâu.
Rò mõ nước vào lỗ sâu để kiến đến bắt sâu.

6. MUጀUS DOK NGጀK TANUጀ

Người Ở Trên Mặt Đất

Muጀus ngጀk thang ngጀk tanuጀ.
Người ta cát nhà trên mặt đất.

Hu muጀus dok di thang rida.
Có người ở nhà sàn.

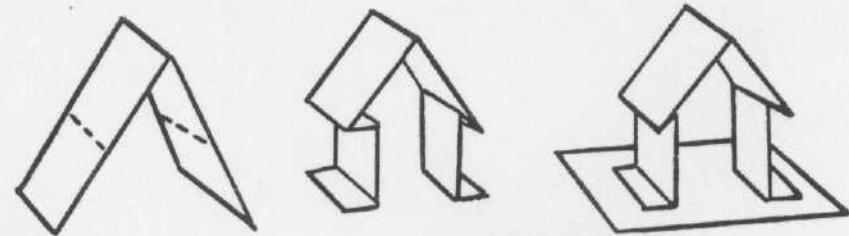
ADAY NGጀK, ADAY MUጀ-IN
Chih thጀng muጀthik bጀl thጀk thang tui
aday takruጀ.
Em Làm, Em Chơi
Vẽ và tô màu kiểu nhà mà em thích.

7. MUNUS DOK DALAM THANG

Người ở Trong Nhà

Mulām, M'Mih, J'Lø dih dalām thang.
Ban đêm, Lê, Mỹ ngủ trong nhà.

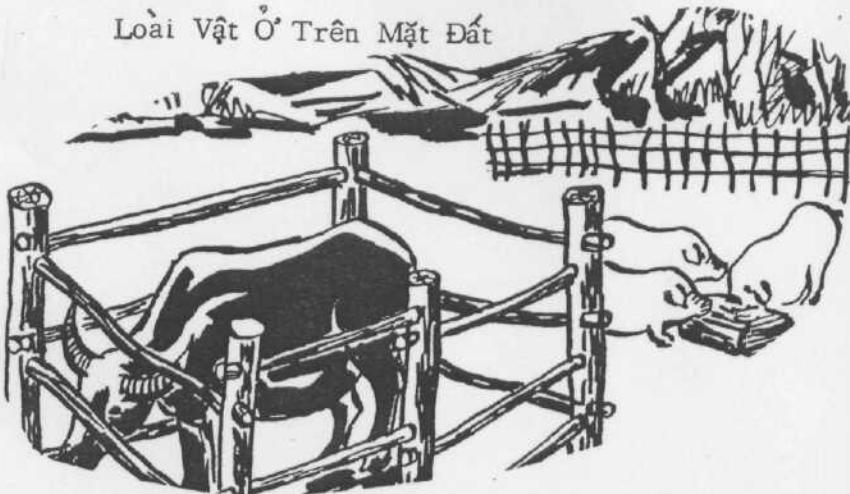

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN
Tui thēk chih, talaup ba-al ngāk thang ka
nuč muñuc.

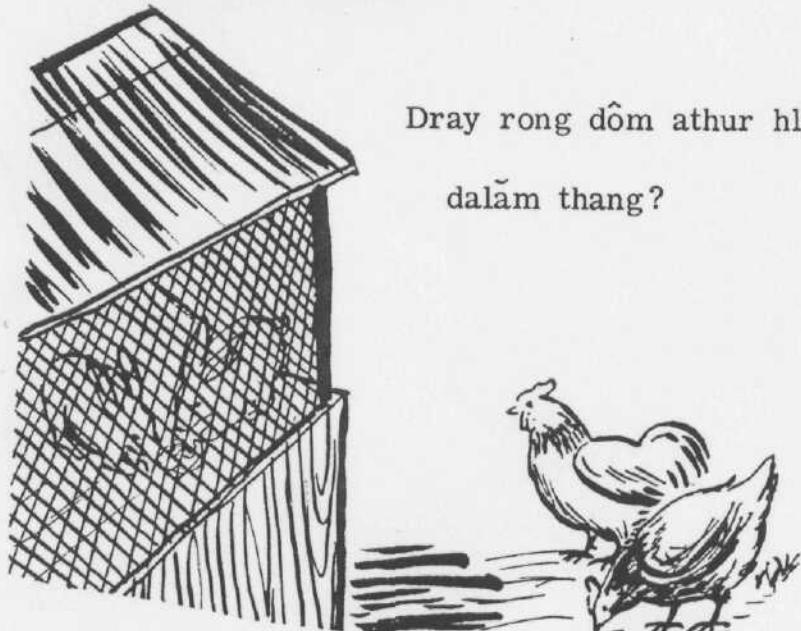
Em Làm, Em Chơi
Theo hình, gấp bìa làm nhà cho búp-bê.

8. ATHUR DOK NGŌK TANŪH

Loài Vật Ở Trên Mặt Đất

Dray rong dōm athur hlay
dalām thang?

Ta nuôi những con vật nào trong nhà?

Ada, ada siêm, changūn păk hlay?

Vịt, ngan, ngỗng ở đâu?

Dōm athur ni dok dalām glai.
Khol nhu dok păk lingiu.

Những con vật này ở trong rừng.
Chúng ở ngoài trời.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN
Mõng thek chih ni, lach
wōk:

- Dōm anuk dray rong dalām war.
- Dōm anuk dray rong min dok păk lingiu.
- Dōm anuk dok dalām glai.

Em Lam, Em Chơi
Xem tranh, kẽ:

- những con vật mà ta nuôi trong chuồng.
- những con vật mà ta nuôi, nhưng sống ngoài trời.
- những con sống trong rừng.

9. ATHUR DOK ULA TANUH

Loài Vật Ở Dưới Đất

Ala.

Takuh.

Con rắn.

Muja.

Con chồn.

Rong atheh.

Raning.

Con giun.

Muňus muň takuh yau ni.

Người ta bắt chuột, theo cách này.

ADAY NGĂK, ADAY MŪ-IN

Choh hluk dalam buôn muň raning wah kan.

Em Làm, Em Chơi

Đào đất ở vườn bắt giun câu cá.

10. ATHUR DOK ULA IA

Loài Vật Ở Dưới Nước.

Ikan hadiup ula ia.
Cá sống dưới nước.

Dang, rong, jäl-täk, ikan limun
dok ula ia.

Tôm, cua, bạch tuộc, cá voi ở dưới nước.

Mùnus mǔk đang ikan
yau ni.

Người ta bắt tôm cá....cách này.

Yua băl đang ikan mutai?

Tại sao tôm cá bị chết?

ADAY NGÄK, ADAY MÜ-IN
Muyah thang aday hu khar buh ikan,
pathoh ia tui thëk chih ni.

Em Làm, Em Chơi
Nếu nhà em có hồ cá,
thay nước theo hình vẽ.

II. KADHA PAHADĀL

Bài ôn

Graup dray
ngăk gĕt?

Mọi người đang làm gì?

Dōm anuk gĕt băng lingiu blang?

Những con vật nào đang ăn
ngoại sân?

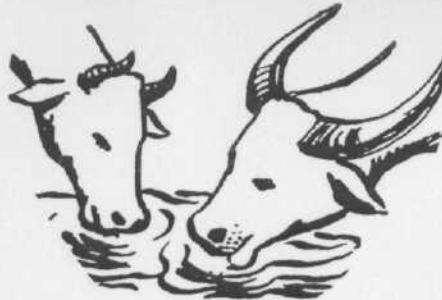
Kabao limo băng
gĕt?

Trâu bò đang
ăn gì?

Tǔk hlay muñus muñhum ia?

Khi nào người ta uống nước?

Kabao limo ngăk gĕt?
Trâu bò đang làm gì?

Dōm urang ragay ngăk gĕt?
Mấy người thợ đang làm gì?

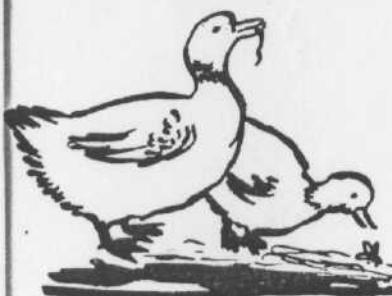
Yua băl urang ngăk thang?
Tại sao người ta cần làm nhà?

Ngök kayau hu sruh gĕt?
Trên cây có tổ gì?

Anuk gĕt lôi ula ia?
Con gì bơi dưới nước?

Ada ngăk gĕt?
Raining pák hlay?
Vịt đang làm gì? Giun ở đâu?

MÙNUNG II

Chương II

KAYAU NHỎ GẶT PƠI HADIUP?

Cây Cần Gì Để Sống?

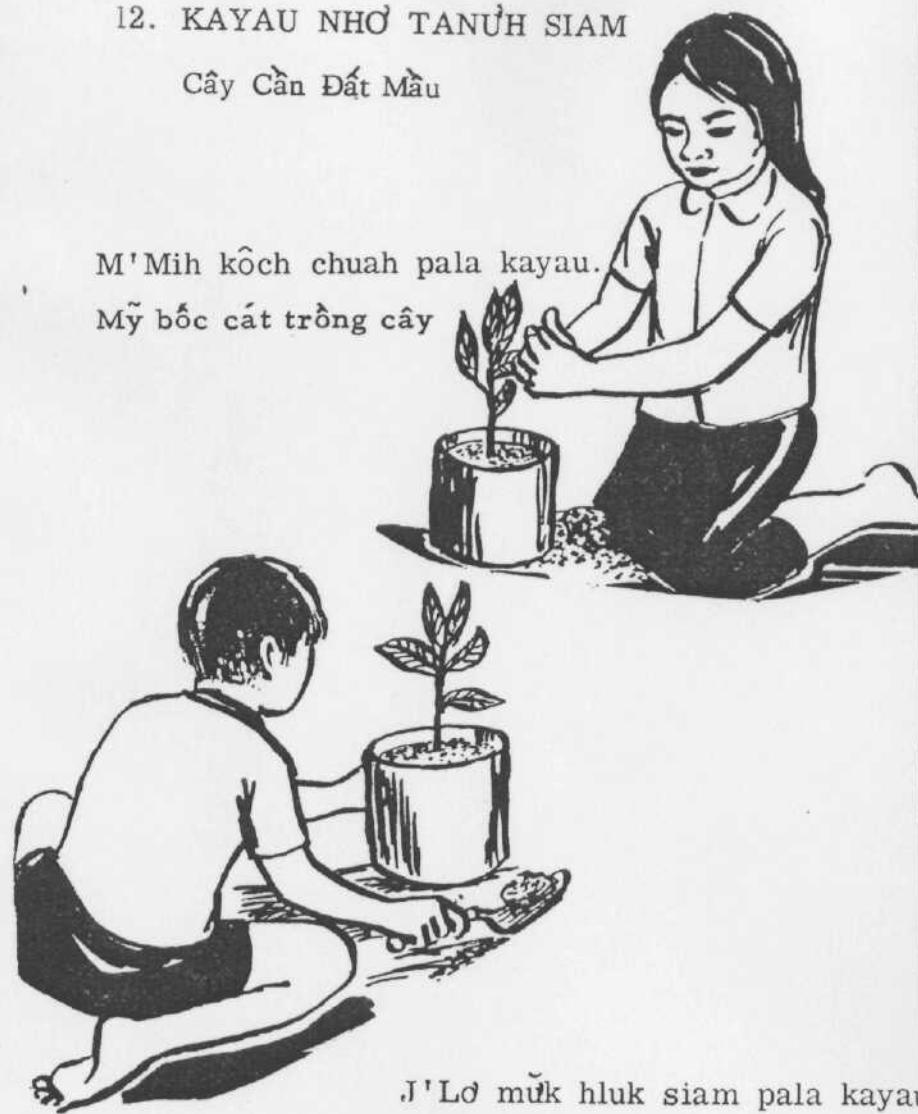

12. KAYAU NHƠ TANUH SIAM

Cây Cần Đất Mầu

M'Mih kôch chuah pala kayau.

Mỹ bốc cát trồng cây

J'Lơ mǔk hluk siam pala kayau
Lê lấy đất màu trồng cây.

Kayau ni thăt siam thông hu bingu.

Cây này xanh tốt và có bông.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Mǔk hluk hu khăk jěk ribong (hai di danăk danao pröng) mai pala kayau.

Em Làm, Em Chơi
Lấy đất mùn ở cạnh cổng rãnh (hoặc ở bờ ao)
về trồng cây.

13. KAYAU NHỎ TANUH KHĂK

Cây Cầm Đất Mầu (tiếp theo)

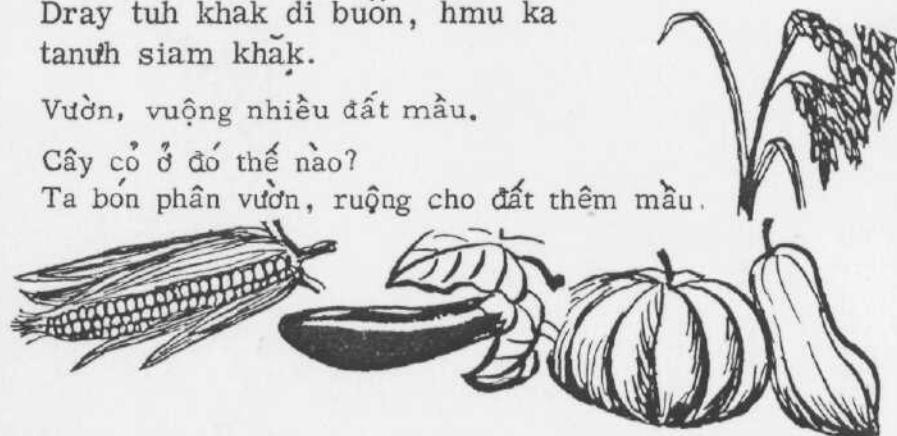

Dôm phun ni srôi prông yua thiup tanuh khăk.
Những cây này chậm lớn vì thiếu đất mầu.

Buôn, hmu rilô tanuh khăk.
Kayau hrök tak năn yau hlay?
Dray tuh khăk di buôn, hmu ka
tanuh siam khăk.

Vườn, vuông nhiều đất mầu.
Cây cỏ ở đó thế nào?
Ta bón phân vườn, ruộng cho đất thêm mầu.

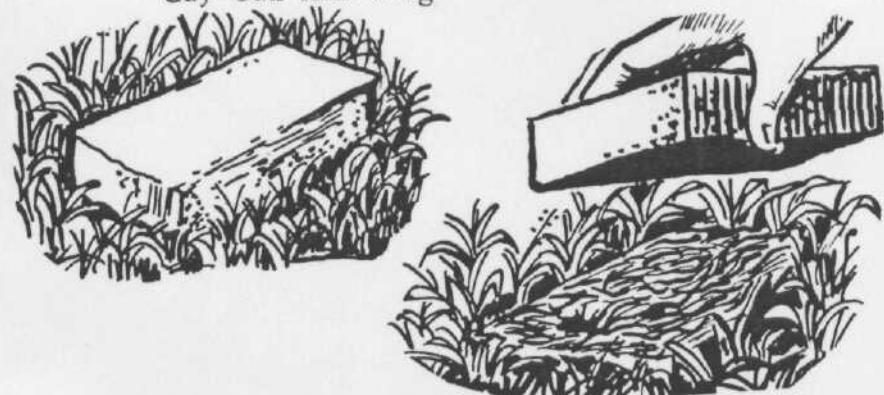

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN
Rôk tha phun sit di danăk jalan
ba pala tamu chau hu tanuh
khăk. Dôm hray tra, phun nă
thi băl?

Em Làm, Em Chơi
Đánh một cây nhỏ ở lề đường đem trồng vào chậu
có đất mầu. Một ít lâu sau, cây đó ra sao?

14. KAYAU NHƠ GINUH ADAH

Cây Cần Ánh Sáng

Ula boh kiăk, đik băl kanhik.

Dưới viên gạch, cỏ úa vàng.

Phun hlay tamuh drah?

Cây nào mọc mau hơn?

Hla kayau thăt yua hu ginuh adah ia hray.

Lá cây xanh nhơ ánh sáng mặt trời.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

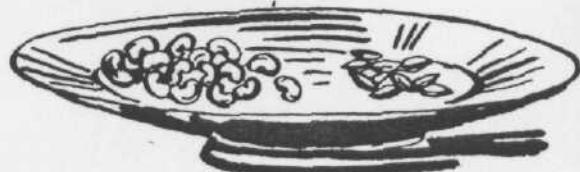
Liwik liwik aday ba chau phun muła-mułeu
dalam thang tabiăk lingiu ɓlang di libik hu
padiăk. Aday thau yua thibăl lay?

Em Làm, Em Chơi
Lâu lâu, em nên mang chậu cây cảnh để trong nhà
ra ngoài sân chỗ có nắng.

Em có biết tại sao không?

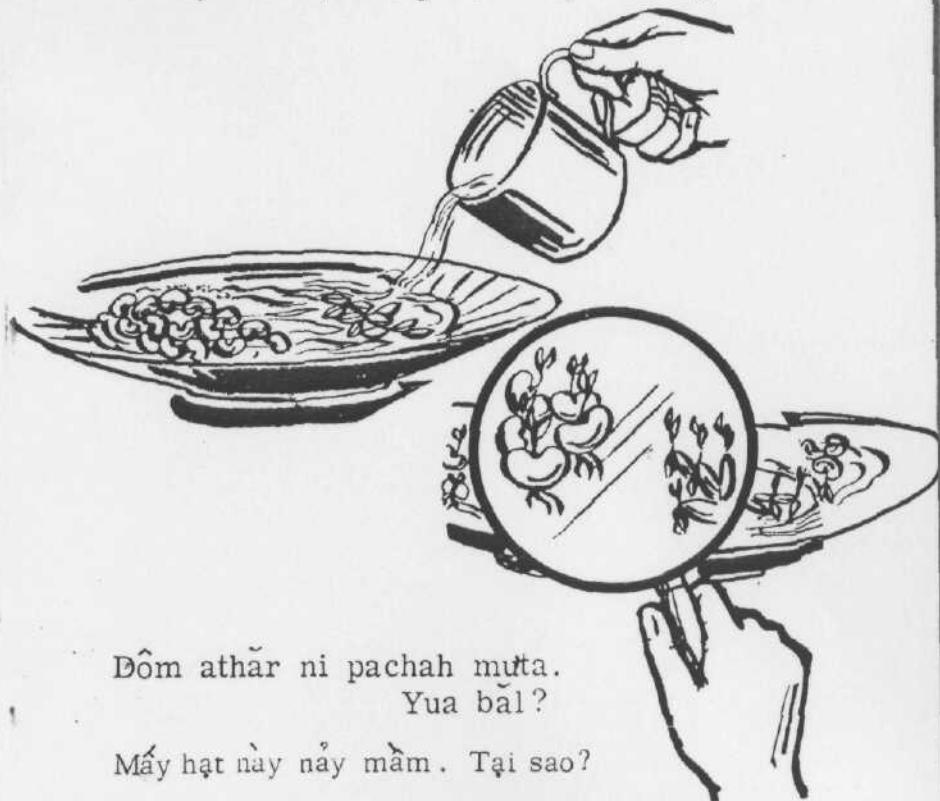
15. ATHĀR NHƠ IA PIÖH PACHAH MŪTA

Hạt Cần Cỏ Nước Để Nẩy Mầm

Dōm athār ni pachah
mūta ô yua ôh hu ia.

Máy hạt này nẩy mầm vì không có nước.

Dōm athār ni pachah mūta.
Yua bāl?

Máy hạt này nẩy mầm. Tại sao?

Athār ritak, athār tangoi,
athār jarang rah rah nhơ ia
mūng pachah mūta hu.

Hạt đậu, hạt bắp, hạt nhăn v.v
cần có nước mới nẩy mầm được.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

Dār dua klau athār ritak tamū tha jalūk
chuah thu. Dār dua klau athār ritak tamū
tha jalūk chuah pađōh. Dua klau hray
haday chakach hluk tabiāk móng iōk.

Em Làm, Em Chơi

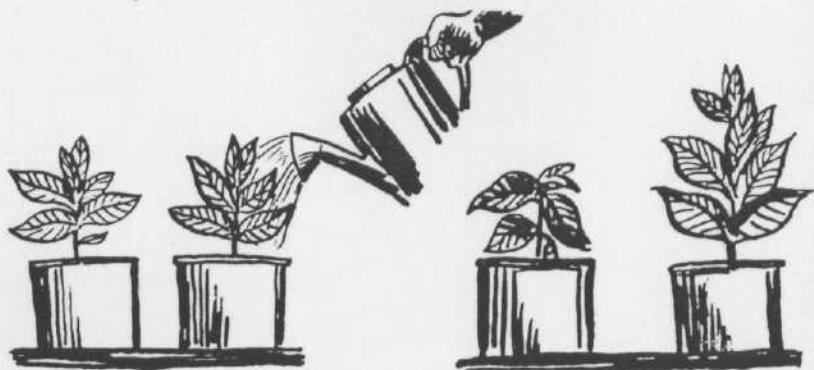
Vui vài hạt đậu vào một bát cát khô.

Vui vài hạt đậu vào một bát có đất ẩm.

Hai ba ngày sau bới đất ra quan sát.

16. KAYAU NHƠ IA PIOH HADIUP

Cây Cần Có Nước Để Sống

Hu ia, kayau mừng thắt siam.

Có nước, cây mới xanh tốt.

Hu jan, kayau hrōk srōh rahām.

Có mưa, cây cỏ sum sê.

Urang ngăk buôn srah ia di kayau.

Người làm vườn tưới cây.

Urang ngăk hmu thach ia tamū hmu.

Nhà nông tát nước vào ruộng.

Padai ia daup, djām ritak bruk. Yua bal?

Lúa bị ngập, rau đậu bị thối.
Vì sao?

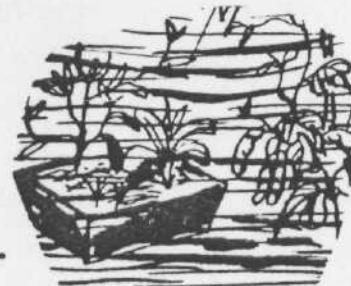
ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Srah ia di kayau wal pagē.
Jōi srah rilō ia.

Em Làm, Em Chơi

Tưới cây vào buổi sáng.

Không nên tưới nhiều nước quá.

17. KADHA PAHADĀL

Bài Ôn

Phun ni hadiup hu hai ô? Yua băl?

Cây này có sống được không? Tại sao?

M'Mih chĕk chau phun păk hlay?

Yua băl M'Mih ngak yau năn?

Mỹ đặt chậu cây ở đâu? Tại sao Mỹ làm thế?

Urang ngăk buôn ngăk
gĕt?

Người làm vườn đang làm gì?

Ông Dhăr ngăk gĕt?

Ông Đức làm gì?

Urang bal-ua ngăk
gĕt?

Nhà nông làm gì?

MỦNUNG III

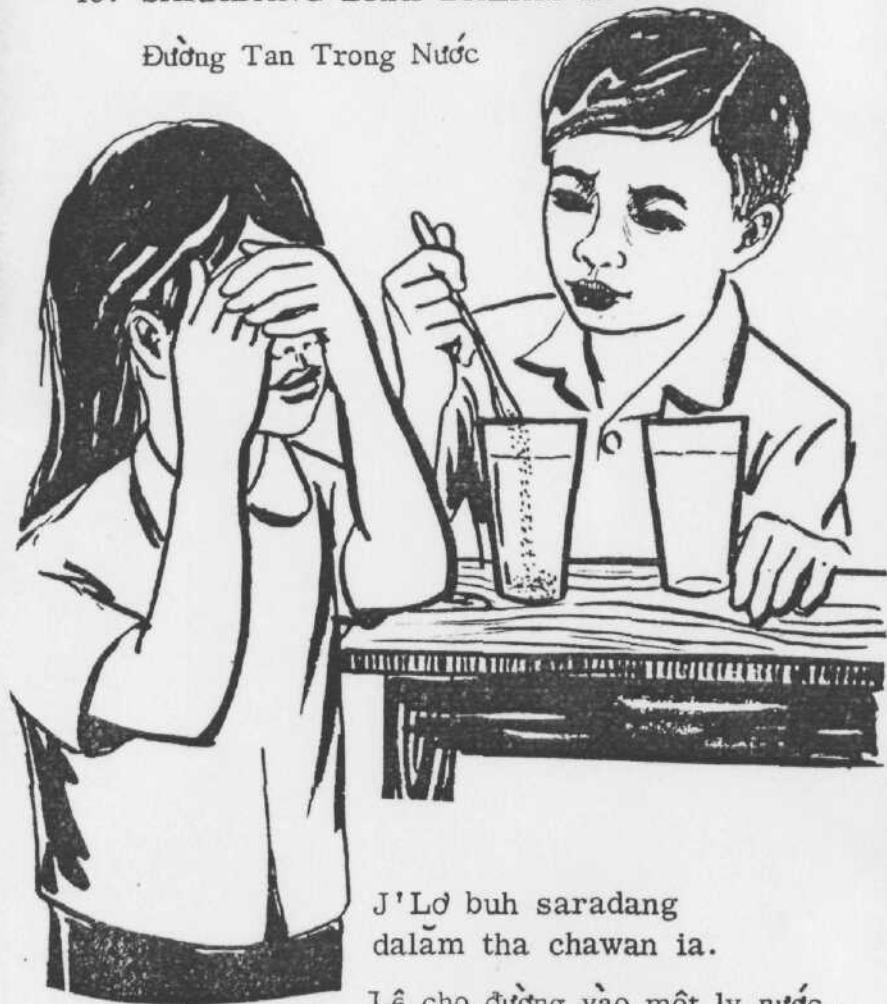
Chương III

IA THỐNG DÔM PAKAL KHĂL

Nước Và Các Chất Đặc

18. SARADANG BRAI DALĂM IA

Đường Tan Trong Nước

J'Lơ rawai ia dalăm chawan nă̄n.

Lê khuấy nước trong ly đó..

J'Lơ tangi M'Mih:

"Chawan hlay hu saradang?"

Mih ôh ôh saradang dalăm dua chawan.

Yau nă̄n saradang lihik nao tao?

Mih duah chawan hu saradang yau hlay?

Lê hỏi Mỹ: "Ly nào có đường?"

Mỹ không thấy đường trong cả hai ly.

Vậy đường biến đi đâu?

Mỹ kiểm ly có đường cách nào?

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Saradang dalăm chawan hlay drah brai?

Thibăl?

Em Lam, Em Chơi

Đường trong ly nào mau tan hơn? Tại sao?

19. RILÔ PAKAL BRAI DALĂM IA

Nhiều Chất Tan Trong Nước

M'Mih đôm:

"Anuk bôh sara dalăm ia ô."

Amek Mih đôm:

"Sara lihik dalăm ia pajø.

Sara thõng saradang jang brai dalăm ia."

Mỹ nói: "Con không thấy muối trong nước."

Mẹ Mỹ nói: "Muối lẩn vào nước rồi con a.
Muối và đường đều tan trong nước."

Yua băl kleh xabông sit wăk?

Tại sao miếng xà-bông lại nhỏ đi?

Dalăm ia hu xabông.

Yau năn xabông brai dalăm ia.

Trong nước có xà-bông. Vậy xà-bông đã tan trong nước.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Em Làm, Em Chơi

20. RILÔ PAKAL ÔH BRAI DALĂM IA

Nhiều Chất Không Tan Trong Nước

M'Mih mõng ôh chuah dok la geng chawan.
Chuah ôh brai dalăm ia.

Mỹ nhìn thấy cát ở đáy ly.
Cát không tan trong nước.

Amek Mih buh rađeh
tamū kalōk. Rađeh
khik kayau dăng kajăp.
Rađeh brai dalam ia
lay?

Mẹ của Mỹ cho sỏi vào bình.
Sỏi giữ cho cây đứng vững.
Sỏi có tan trong nước không?

M'Mih iōk amek lai tapung pabu yamuñ.
Tapung ôh brai dalăm ia.

Mỹ coi mẹ pha bột nấu chè.
Bột không tan trong nước.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN
Chěk kleh tapung patau, běk gai, blah
ba-al tamū ia.
Đom pakal ni hu brai dalăm ia lay?

Em Làm, Em Choi
Cho viên phán, cái que, tờ giấy vào nước.
Những vật này có tan trong nước không?

21. KADHA PAHADĀL

Bài Ôn

Dōm pakal hlay brai dalām ia?

Dōm pakal hlay ôh brai dalām ia?

Những vật nào tan trong nước?
Những vật nào không tan trong nước?

MÙA NƯỚNG IV

Chương IV

LINGIK

Trời

22. IA HRAY

Mặt Trời

Mõng tagôk lingik aday
đôh gết?

Nhìn lên trời,
em thấy gì?

Ia hray thĕk gĕt?

Mặt trời hình gì?

Ia hray dρoh boh bilōng.

Mặt trời giống trái banh.

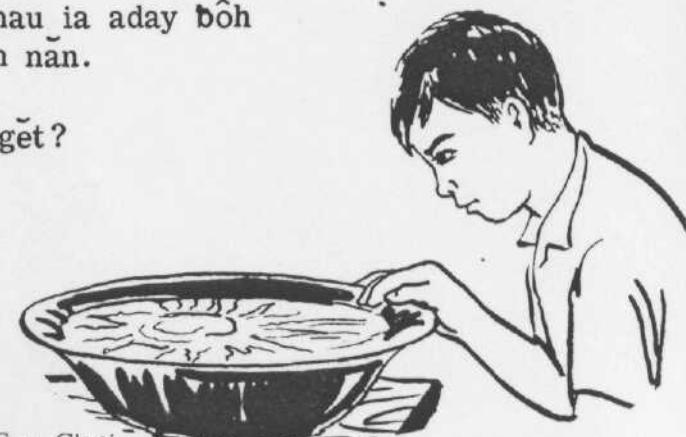
ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Băk jala, chĕk tha chau ia di blang.

Mõng tamu chau ia aday đôh
ia hray dalām nān.

Ia hray thĕk gĕt?

Băl gĕt?

Em Lām, Em Chơi
Giữa trưa, đặt một chậu nước ra sân.

Nhìn vào chậu nước em thấy có mặt trời trong đó.
Mặt trời hình gì? Màu gì?

23. YAWA PAĐIĀK IA HRAY

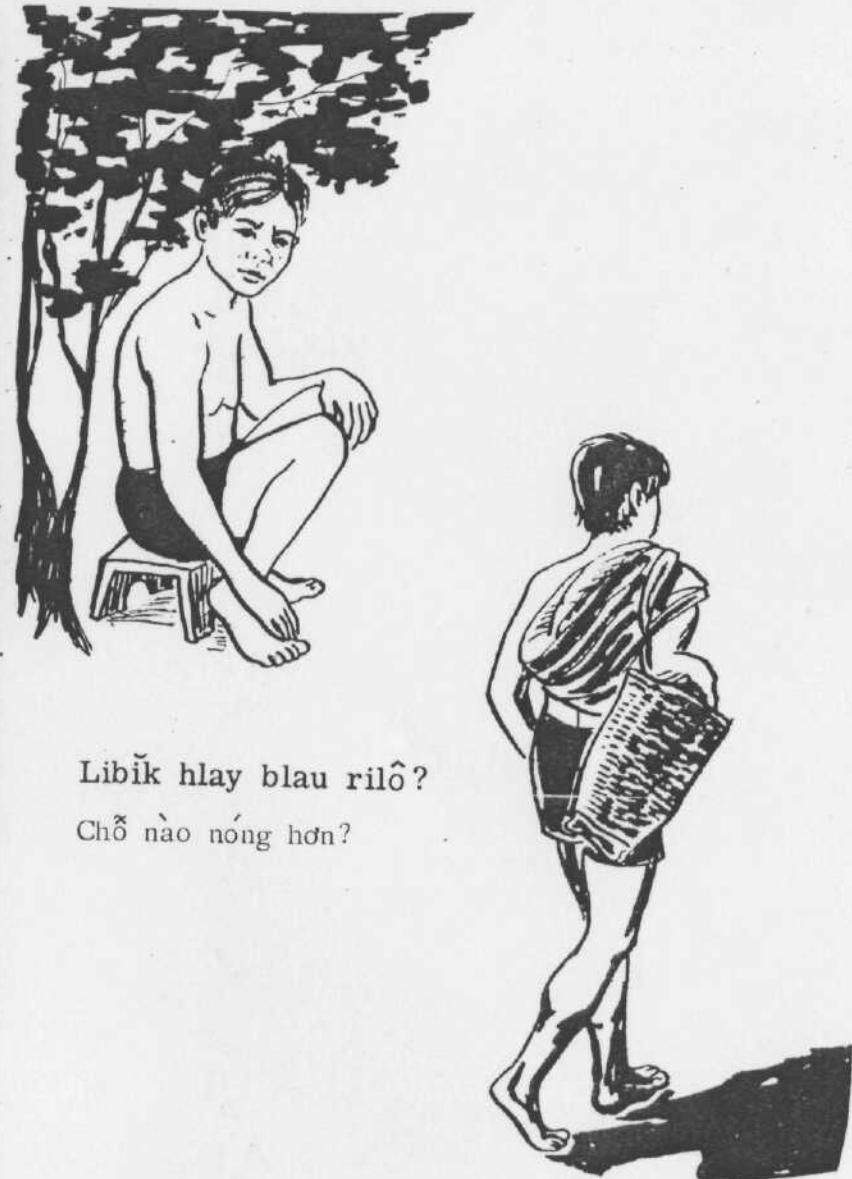
Khí Nóng Mặt Trời.

Lingik

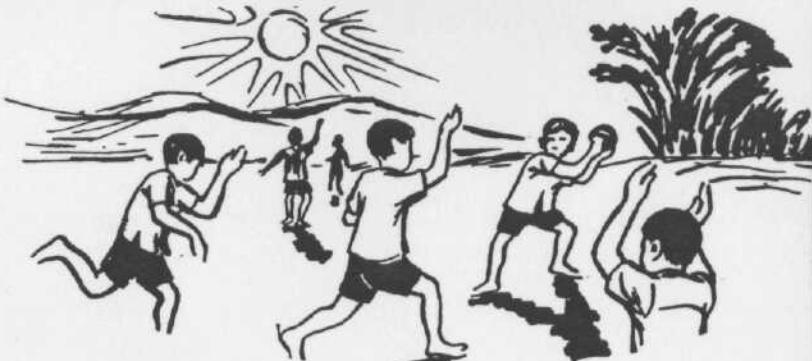
pađiāk.

Trời nắng.

Libăk hlay blau rilô?

Chỗ nào nóng hơn?

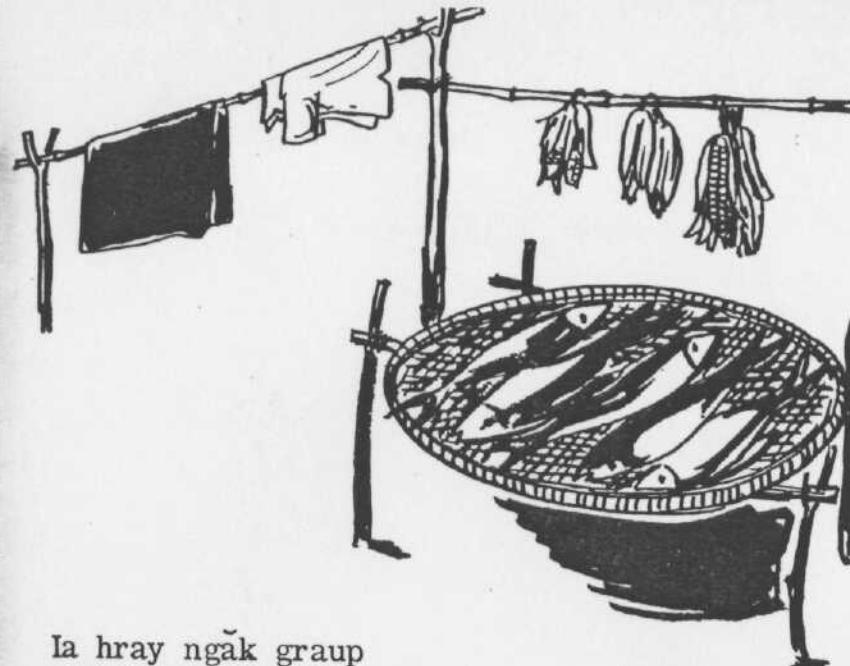

Urang hlay blau rilô?

Người nào nóng hơn?

Ia hrav ngăk ka muñus thõng graup pakal
padiăk.

Mặt trời làm cho người và vật nóng.

Ia hrav ngăk graup
pakal drah thu.

Mặt trời làm cho mọi vật mau khô.

ADAY NGĂK; ADAY MU-IN
Kalok ia hlay drah padiăk
hơn ?

Em Làm, Em Chơi
Lon nước nào mau nóng hơn?

24. GINUH ADAH IA HRAY

Ánh Sáng Mặt Trời

Pathay ām bhōng, hu
ginuh adah klak tabiăk.

Ia hrav biăk pađiăk. Ia
hrav ba tabiak ginuh adah.

Sắt nung đỏ, có ánh sáng chiếu ra.
Mặt trời rất nóng; mặt trời phát ra ánh sáng.

Aday bōh ia hrav lay?

Em có thấy mặt trời không?

Yua băl aday thau?

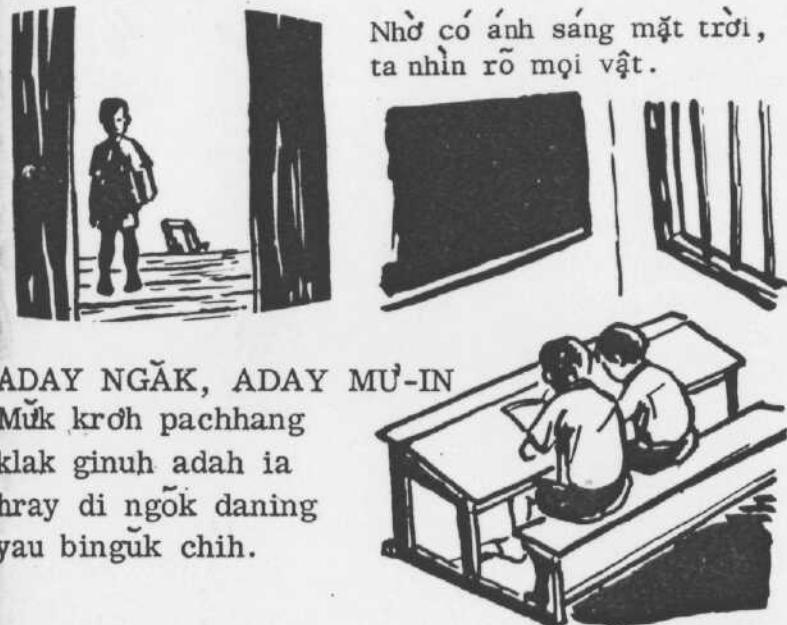
Tại sao em biết?

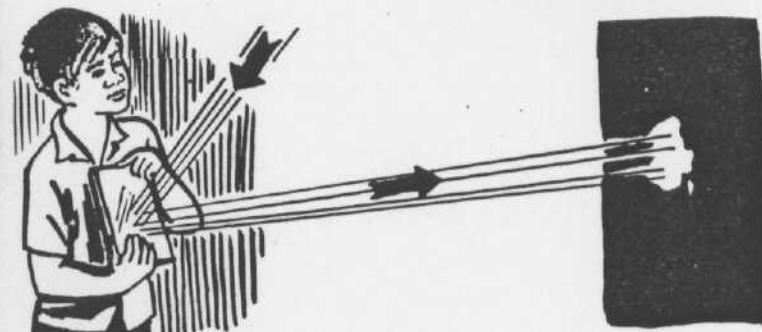

Kayua hu ginuh adah ia hray, dray mőng đôh
graup pakal.

Nhờ có ánh sáng mặt trời,
ta nhìn rõ mọi vật.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN
Mǔk krōh pachhang
klak ginuh adah ia
hray di ngök daning
yau bingük chih.

Em Làm, Em Chơi
Lấy gương soi chiếu ánh sáng mặt trời lên tường
như hình vẽ.

25. IA HRAY PATŌK DI CHŌK

Mặt Trời Ở Chân Trời

M'Mih dōm:

"Păk nă̄n aday prōng!"

Tuk hlay binguk M'Mih atah?

Mỹ nói: "Em lớn không kia!"
Vào lúc nào thì bóng Mỹ dài?

Graup aday ngăk iōk yau
thék chih:

Các em thử làm như hình vẽ:

Munhułk tadiāk chék păk hlay nă̄n binguk
kalōk atah rilō?

Đèn bấm đặt ở đâu thì bóng hộp dài nhất?

Ia hrav patōk di chōk nă̄n binguk
dray atah rilō.

Mặt trời ở chân trời thì
bóng ta dài nhất.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN
Binguk atah hai katut?

Em Làm, Em Chơi
Bóng dài hay ngắn?

26. IA HRAY TAGÔK, TAMU

Mặt Trời Mọc, Lặn

Ia hray dok adih Pul.
Ia hray birau blo tagôk:
ia hray tagôk.

Mặt trời mới ló lên:
mặt trời mọc.
Mặt trời ở phương Đông.

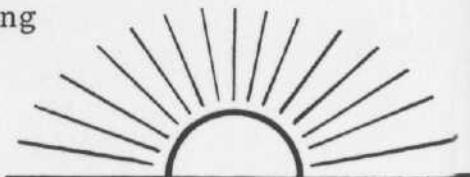
Wal bia hray, ia hray dok adih Pai.
Ia hray muôrôch muôrôch trun:
ia hray tamu chôk.

Buổi chiều, mặt trời ở phương Tây.
Mặt trời từ từ xuống: mặt trời lặn.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN
Chih dalăm tapuk thõng
muñthik bal.

Em Làm, Em Chơi
Vẽ vào tập và tô màu.

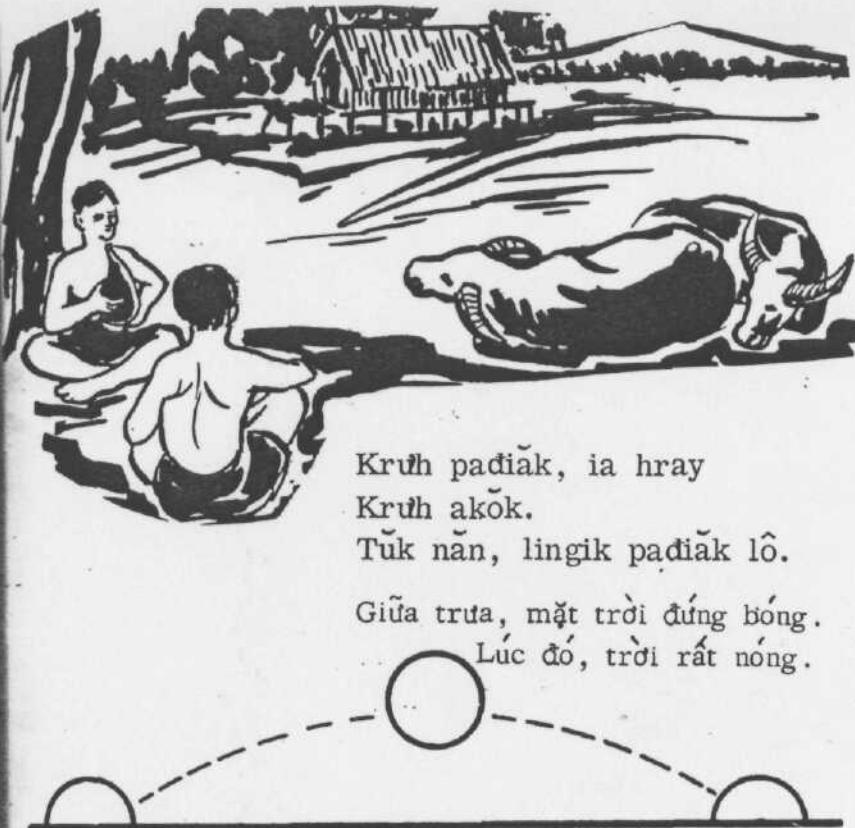

27. IA HRAY WAL JALA

Mặt Trời Buổi Trưa

Bingük M'Mih katut hai
atah?
Ia hrav păk hlay?

Bóng Mây ngắn hay dài?
Mặt trời ở đâu?

Kruh padiač, ia hrav
Kruh akok.
Tuk nă̄n, lingik padiač lō.
Giữa trưa, mặt trời đứng bóng.
Lúc đó, trời rất nóng.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN
Chih ia hrav dalām tapük thōng muñthik bă̄l
kanhik dalām giwang wil.
Wăk: Pul, Pai nă̄n adih ia hrav tagök,
tamū.

Em Làm, Em Chơi
Vẽ vào tập và tô màu vàng lên mấy vòng tròn
chỉ mặt trời.
Viết: Đông, Tây để chỉ phương mặt trời mọc, lặn.

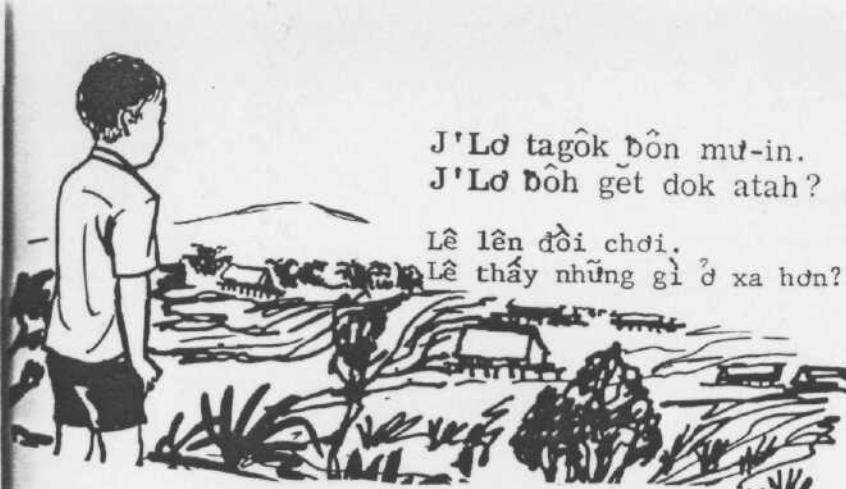
28. TANUH RIYA DRAY DOK
BIĀK PRŌNG.

Trái Đất Ta ở Rất Lớn

J'Lơ papăl kalang lingiu blang.
J'Lơ bôh gĕt dok jĕk?
Dok atah?

Lê thả diều
ngoài đồng.
Lê thấy những
gì ở gần?
ở xa?

J'Lơ tagök bôn mư-in.
J'Lơ bôh gĕt dok atah?

Lê lên đồi chơi.
Lê thấy những gì ở xa hơn?

Păk ngăk hok păl măng trun
bôh tanuh rinung prōng.

Trên máy bay nhìn xuống, mặt đất trông bao la.

Munuus thõng athur jang dok ngăk tanuh riya.
Libik J'Lơ dok năń tha nök sit di tanuh riya.

ADAY NGĂK, ADAY MŪ-IN
Chih thang aday thõng dōm thang dalăm palay.

Người và vật đều ở trên trái đất.
Chỗ Lê ở chỉ là một phần nhỏ của trái đất.
Em Làm, Em Chơi
Về nhà của em và những nhà lối xóm.

29. TANUH RIYA THĚK WIL

Trái Đất Hình Tròn

Urang hluh bingük thěk tanuh riya.
Tanuh riya yau tha boh bilong pröng.
Ngök tanuh riya, dray mõng böh:

Người ta chụp hình trái đất.
Trái đất như một trái banh lớn.
Trên mặt trái đất, ta trông thấy:

Đất

Đá

Nước

Ngök boh tanuh, libik treh jalan nän tanuh.
Libik muthik bal Đông nän ia.

Trên quả địa cầu, chỗ kẻ nét là đất.
Chỗ trắng là nước.

ADAY NGÄK, ADAY MU-IN

Chih tanuh riya. Muthik bäl juk muriyah
nän tanuh, thong muthik bäl jao nän
tathik.

Em Làm, Em Chơi
Vẽ trái đất. Tô màu nâu để chỉ đất, và tô màu
xanh để chỉ biển.

30. IA BILAN

Mặt Trăng

Wal ni nă̄n mūlām.
M'Mih ðōh gēt
ngōk lingik ?

Bây giờ là ban
đêm. Mỹ thấy
gì trên trời?

Ia bilan thēk wil yau boh bilōng.
Ia bilan sit di tanūh riya.
Ia bilan sit di ia hrav rilō lō.

Mặt trăng hình tròn giống trái banh.
Mặt trăng nhỏ hơn trái đất.
Mặt trăng nhỏ hơn mặt trời nhiều lắm.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

Mūk ba-al chakāk thēk wil prōng ngāk ia
hrav, thēk wil sit ngāk tanūh riya, thōng
thēk wil sit ngāk ia bilan bloh taup dalām
tapūk. Wāk angān mūng ula dōm thēk
chih padjaup.

Em Làm, Em Chơi

Lấy bìa cắt hình tròn lớn làm mặt trời, hình tròn nhỏ
làm trái đất, và hình tròn nhỏ làm mặt trăng rồi dán
vào tập. Viết tên dưới mỗi hình cho đúng.

31. IA BILAN PURAMI

Trang Ram

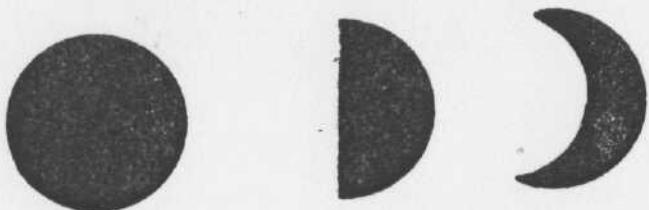
M'Mih lach: "Mułam ni lingik adah.
Ia bilan biak wil."

Amek Mih lach: "Hray ni purami jeng
mung ia bilan băk boh."

Mỹ nói: "Đêm nay trời sáng. Trăng tròn quá!"
Mẹ Mỹ nói: "Hôm nay ngày rằm nên trăng tròn,
con a."

Graup hrax pakăñ, ia bilan thĕk gĕt?
Aday bôh ia bilan hu dōm thĕk yau
mung ula ni pajø ka ô?

Những ngày khác, mặt trăng hình gì?
Em đã trông thấy mặt trăng có những hình nào dưới
đây?

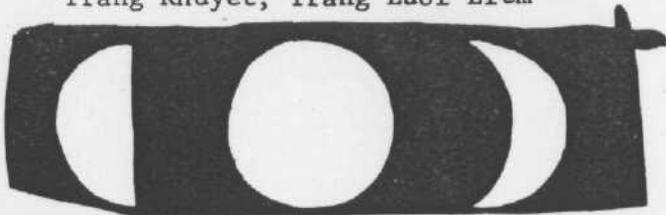
ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Măk ba-al chakăk dōm thĕk ia bilan tui
thĕk chih bloh taup dalăm tapăk.
Thĕk hlay năñ ia bilan băk boh?

Em Lam, Em Choi
Lấy bìa cắt những hình mặt trăng theo hình vẽ rồi
dán vào tập. Hình nào chỉ trăng tròn?

32. IA BILAN BEH, IA BILAN
THĂL WĀNG

Trăng Khuyết, Trăng Lưỡi Liềm

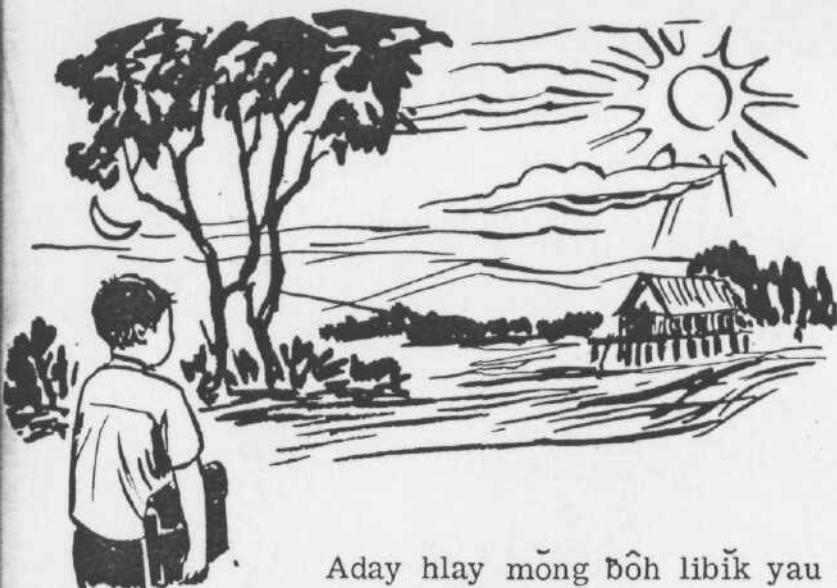
Ia bilan băk boh pachhang adah tapa di
ia bilan beh.

Ia bilan băk boh pachhang adah tapa rilô
ia bilan thăl wāng.

Dôm mulăm hu ia bilan, lingik adah.
Hu mulăm ôh hu ia bilan.
Yau năn lingik chhup.

Trăng tròn chiếu sáng hơn trăng khuyết.
Trăng tròn chiếu sáng nhiều hơn trăng lưỡi liềm.
Những đêm có trăng, trời sáng.
Cũng có đêm không có trăng. Khi ấy trời tối.

Aday hlay mõng bôh libík yau ni?
Em nào đã trông thấy cảnh này?

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Mǔk tanuh lan tadiăk thék boh bilōng ngăk
ia bilan. Muñthik kanhik tha binah. Păń
boh bilōng bighoh piöh graup yut mõng nök
kanhik bôh ia bilan băk boh, ia bilan beh,
thōng ia bilan thăl wāng.

Em Làm, Em Chơi
Lấy đất sét nặn hình trái bánh làm mặt trăng. Sơn
vàng một nửa. Cầm trái bánh cho khéo để các bạn
nhìn phần vàng thấy trăng tròn, trăng khuyết và
trăng lưỡi liềm.

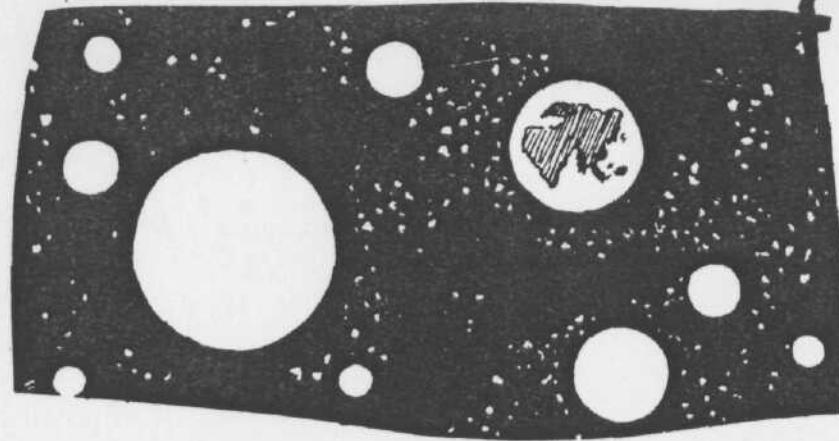
33. PATŪK THĒK WIL

Sao Hình Tròn

Mulăm ni, lingik ôh hu ia bilan.
M'Mih, J'Lơ ðôh patük băk lingik.
Graup patük blĕt-blĕt.

Tối hôm nay; trời không có trăng.
Mỹ, Lê thấy trời đầy sao.
Các ngôi sao nhấp nháy.

Patük thék wil yau boh bilōng.
Hu patük prōng di tanuh riya.
Hu patük sit di tanuh riya.

Sao hình tròn giống trái banh.
Có sao lớn hơn trái đất. Có sao nhỏ hơn trái đất.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Mulăm mūk ba-al klaup hluh gilōng ngăk
graup patük. Yér tagök ginuh muñhuk,
aday hu mōng ðôh patük blĕt blĕt lay?

Em Làm, Em Chơi
Lấy miếng bìa đệm chọc thủng mấy lỗ làm những
ngôi sao. Giơ lên ánh đèn, em có thấy sao nhấp
nháy không?

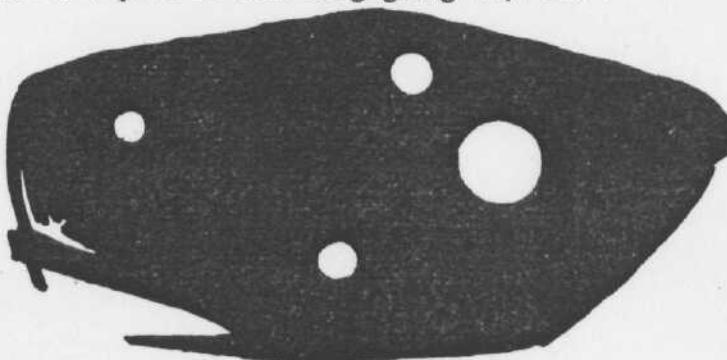
34. PATŪK ADAH

Sao Sáng

Rilô patük jang ginuh adah druh ia hray.

Nhiều sao phát ra ánh sáng giống mặt trời.

Rilô patük muhičk boh tanuh, ôh ba tabiăk ginuh adah.

Nhiều sao giống trái đất, không phát ra ánh sáng.

Patük hlay dok jěk, dray mőng adah rilô.

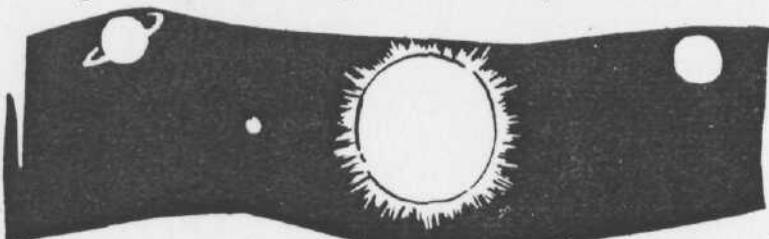
Patük hlay prōng jang adah rilô.

Dôm patük pakān dok atah lô nân dray mőng sit thong lil.

Sao nào ở gần, ta thấy sáng hơn.

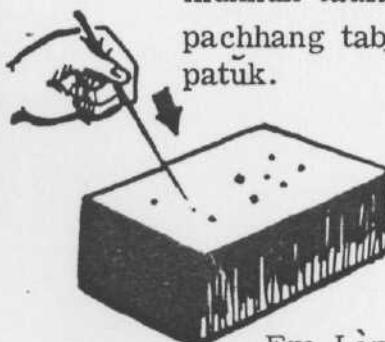
Sao nào lớn cũng sáng hơn.

Những sao khác ở xa quá nên ta thấy nhỏ và mờ.

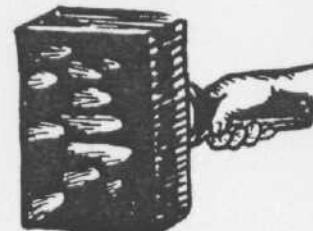
ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Mǔk tha boh hộp mưng ba-al khăng, klaup hluh rilô gilōng di tha akök. Chek mʉnhułk tađiăk mưng dalām hộp pachhang tabiăk, ngăk mʉngăk graup patük.

Em Làm, Em Chơi

Lấy một chiếc hộp bằng bìa cứng đục thủng nhiều lỗ một đầu. Đặt đèn bấm vào trong hộp chiếu ra già bộ làm những ngôi sao.

35. TAYAWA DOK TOM DĂL DRAY

Không Khí Ở Chung Quanh Ta

Haget jhul ba-al tamu
rup M'Mih?

Cái gì đây tờ giấy vào
người Mỹ?

M'Mih tadik, bôh mat. Tadik jhul tayawa
tamu rup nân M'Mih bôh mat.

Mỹ quạt, thấy mát. Quạt đây không
khí vào người nên Mỹ thấy mát.

Tayawa dok dalām pabik.
Tayawa dok tom dăl dray.

Không khí ở trong túi.
Không khí ở chung quanh ta.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

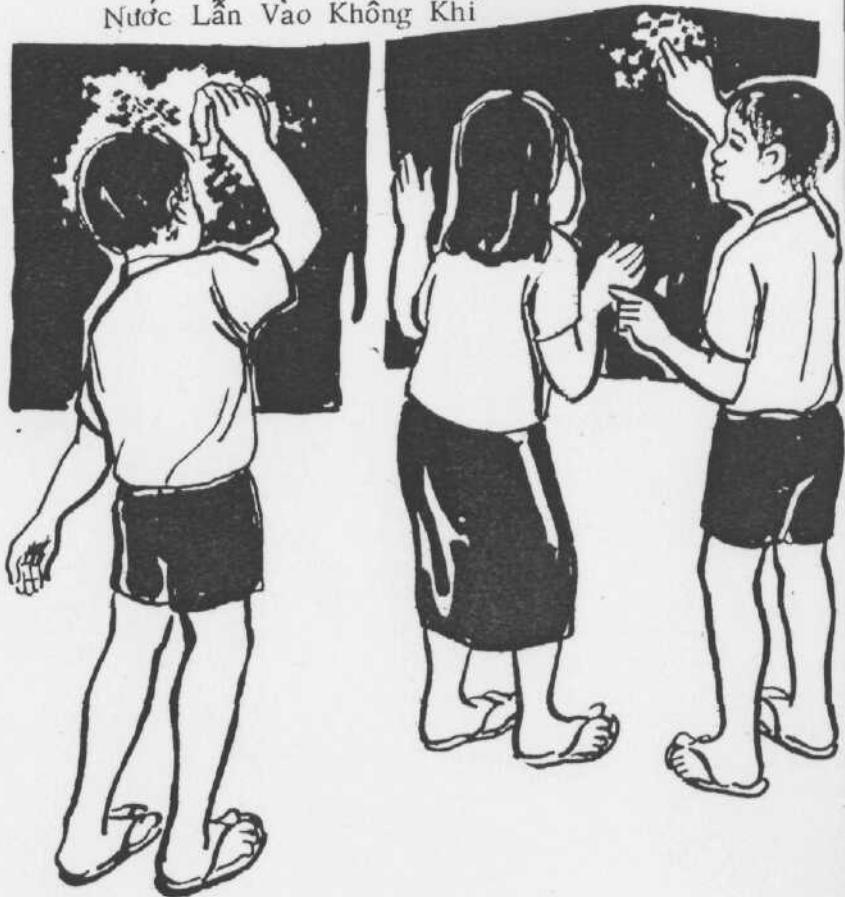
Yuk blung tha boh blung ngan pabik ny-lông.
Dalām boh blung ngan pabik ny-lông hu gết?

Em Làm, Em Chơi

Thổi phồng một trái bóng hoặc một túi ny-lông.
Trong trai bóng hoặc túi ny-lông có gì?

36. IA PABLĀK TAMŪ TAYAWA

Nước Lzeń Vào Không Khi

Ia hraup tamū raloh hai nao tao?

Aday ngăk iōk yau thēk chih:

Nước thăm vào băng hay đi đâu?
Em hãy thử làm như hình vẽ:

Uăk riloh mừng tanrăk mu-ia.
Mǔk parēng tuăk di raloh.

Tom dăl parēng ôh dok ia tra.
Min dalām parēng sāng dok ia.
Ia ôh hraup tamū raloh.
Yau nă̄n ia hraup nao tao?
Ia pablāk dalām tayawa tom dăl riloh.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Tuh tha sit ia tamū chawan. Mǔk tapung
patau chih nǚm ia. Dōm hrav haday nǚm
ia lōh biēl. Ia nao tao?

Chung quanh đĩa không còn nước nữa. Nhưng ở dưới
đĩa vẫn còn nước. Nước không thăm vào băng.
Vậy nước thăm đi đâu?

Nước lzeń vào không khí chung quanh băng.
Em Làm, Em Chơi
Đổ một ít nước vào ly. Lấy phẩn vạch mực nước.
Mấy ngày sau mực nước xuống thấp. Nước đi đâu?

37. EH-TA-GINUM

Mây

Ia dalām tadi ju.

Ia hôl tabiăk chabôch tadi.

Ia hôl di chabôch tadi droh yau eh-ta-ginum
ngök lingik.

Nước trong ấm đang sôi.

Hơi nước thoát ra voi ấm.

Đám hơi nước ở voi ấm giống đám mây trên trời.

Ia di ula hluk hôl tagôk pablak dalām tayawa.

Ia pablak dalām tayawa patom jungs
eh-ta-ginum.

Nước ở dưới đất bốc lên lẩn vào không khí.

Nước lẩn trong không khí họp thành những đám mây.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

Ngāk eh-ta-ginum tui thek chih:

Tuh bâk ia padiāk tamu kalôk, chék
tha mrôk.

Tuh takik ia padiāk tabiăk.

Buh apui di kalôk.

Chék tha riđeh ngök paboh kalôk.

Em Lảm, Em Chơi

Làm ra mây theo hình vẽ: Đổ đầy nước nóng vào
chai, để một lúc. Đổ bớt nước nóng ra. Cho lửa
vào trong chai. Để một miếng đá trên miệng chai.

38. EH-TA-GINUM PATH, EH-TA-GINUM JUK

Mây Trắng, Mây Đen

Mõng tagôk lingik, aday bôh hu
eh-ta-ginum.

Eh-ta-ginum patih hu dôm dhul ia
sit ring-ring.

Eh-ta-ginum patih dok glong.

Nhìn lên trời, em thấy có mây.

Mây trắng có những bụi nước nhỏ li-ti.

Mây trắng ở trên cao.

Hu eh-ta-ginum băl juk.

Eh-ta-ginum juk hu dôm tadjoh ia prőng.
Eh-ta-ginum juk dok jěk di eh-ta-ginum
patih.

Có khi mây màu đen.

Mây đen có những hạt nước lớn.

Mây đen ở thấp hơn mây trắng.

ADAY NGĂK, ADAY MƯ-IN

1 -- Můk but tăm mrak băl chih lingik hu
eh-ta-ginum.

2 -- Můk ba-al chakăk thĕk eh-ta-ginum.

Em Làm, Em Chơi

1--Dùng viết chì màu vẽ cảnh trời có mây.

2--Dùng bìa cắt hình mây.

39. HAJAN

Mưa

Hangin yūk chatāng jhul eh-ta-ginum
juk mai.

Lingik chhup mūklām.

Dōm tadjoh ia prōng ngōk eh-ta-ginum
drāk lō nān lěk trun.

Lingik jan.

Gió thổi mạnh đẩy mây đen tối. Trời tối sầm lại.
Những giọt nước lớn trên mây nặng quá nên rơi
xuống. Trời mưa.

Dōm tadjoh ia ngōk eh-ta-ginum lěk
trun ula abih bloh.
Lingik ôh dok eh-ta-ginum juk.
Lingik khong.

Những giọt nước trên mây đã rơi xuống hết.
Trời không còn mây đen. Trời tạnh.

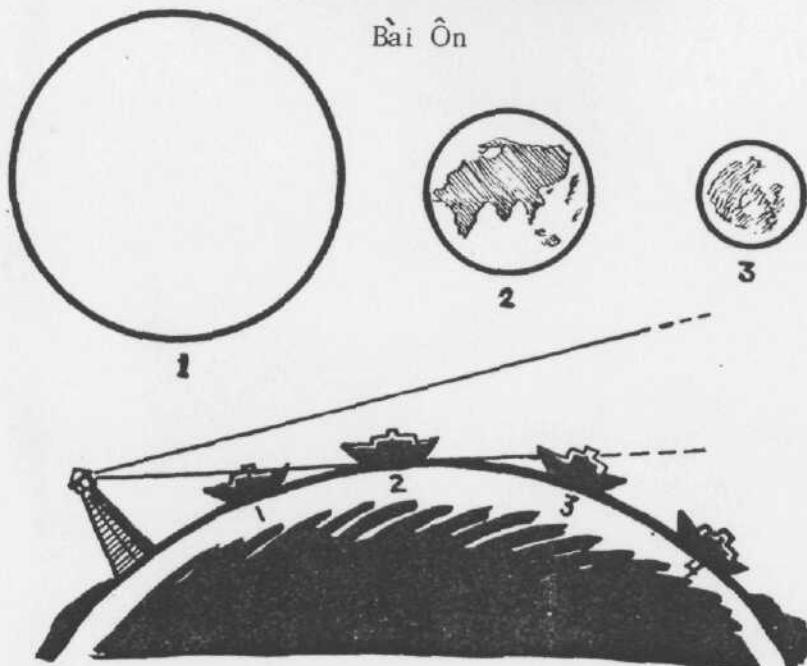

ADAY NGĀK, ADAY MŪ-IN
Pān tha boh kroh chēk jek chābōch
tadi ju.
Aday bōh gēt?
Hu mūhiōk lingik jan lay?

Em Lām, Em Chơi
Cầm một miếng kính để gần chỗ voi ám nước
đang sôi. Em thấy gì? Có giống trời mưa không?

40. KADHA PAHADĀL

Bài Ôn

Thĕk wil hlay nă̄n ia hray?
Thĕk wil hlay nă̄n tanuñ riya?
Thĕk wil hlay nă̄n ia bilan?
Dă̄ng ngök mūnhuk tathik, dray mō̄ng
bô̄h graup hok hlay?

Hình tròn nào chỉ mặt trời?
Hình tròn nào chỉ trái đất?
Hình tròn nào chỉ mặt trăng?
Đúng trên đèn biển, ta có thể trông thấy những
tàu nào?

Thĕk hlay nă̄n ia bilan bă̄k boh?
Dôm thĕk hlay nă̄n ia bilan bēh?
Dôm thĕk hlay nă̄n ia bilan thă̄l wă̄ng?

Hình nào chỉ trăng tròn?
Những hình nào chỉ trăng khuyết?
Những hình nào chỉ trăng lưỡi liềm?

Jan pă̄k hlay lĕk trun?
Ngök eh-ta-ginum juk hu gĕt tanră̄k?

Mưa ở đâu rơi xuống?
Trên mây đen có gì chiếu sáng?

MÙA MƯA

Chương V

Bầu

Mùa

41. BĂR PAĐIĀK

Mùa Nắng

Lingik padīāk chatāng.

Băl lingik jao mūklām.

Hu tha dua buk eh-ta-ginum patih min.

Trời nắng chang chang

Bầu trời xanh ngát.

Chỉ có vài đám mây trắng.

Tamu băr pađiāk, hray hlay jang
hu ia hray.

Phun hrōk thu riyau. Tanuh thu charach.
Yua băl?

Vào mùa nắng, ngày nào cũng có mặt trời.
Cây cỏ héo khô. Đất nứt nẻ. Tại sao?

Tabiāk padīāk, urang mū-on
đôn, pachāng pathan.

Ra nắng, người ta đội nón,
che dù.

ADAY NGĀK, ADAY MŪ-IN

Aday angui pakal hlay pachāng akōk
kal tabiāk padīāk?

Em Làm, Em Chơi

Em dùng thứ nào che đầu khi ra nắng?

42. BĀR PAĐIĀK
(tui chaklon)

Mùa Nắng (tiếp theo)

Bār padiāk, aday muf-in di libik hu binguk hlui.

Mùa nắng, em chơi ở chỗ có bóng mát.

Amek aday pađu khǎn ao.

Má em phơi quần áo.

Muk Sit ngăk get?

Me Mý làm gì?

Ông Sit srah ia di kayau.

Ông Tư tưới cây.

Thang urang li-ua yuăk padai.

Nhà nông gặt lúa.

Bār padiāk pui bhian băng thang.
Yua băl?

Mùa nắng hay cháy nhà. Tai sao?

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN
Pān tangin gaup, gām nao gām
doh tui takai yam:

Em Làm, Em Chơi
Nắm tay nhau, vừa đi vừa hát theo nhịp chân bước:

Paratāng, parateh,
Tui raneh nao mu-in,
Tăl thang Pō lingik,
Kakuh chay, kakuh nai,
Bray kamun wōk palay,
Ka kabe nao bach,
Ka nhach dok thang,
Ka kalang mūk muñuk
Liwik liwik nhut wōk.

Giung giăng, giung giĕ,
Đất tre đi chơi,
Đến cửa nhà trời
Lạy cậu, lạy mẹ,
Cho chau vă quê,
Cho dē đi học,
Cho cúc ở nhà
Cho gà bơi bếp,
Lâu lâu lại hụp.

43. BĂR JAN

Mùa Mưa

Hray ni jan miêt.

Ngăk lingik hu rilō
eh-ta-ginum juk.

Dạo này mưa luôn.
Trên trời có nhiều mây đen.

Jalan bak mujrút.

Đường ngõ lầy lội.

Ji, danao, hmu ia băk. Ia krong tagök pröng.

Hồ, ao, ruộng đầy nước. Nước sông lên cao.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Chih jan:

hu dōm ia jan tadzhoh trun, hu tamak.

Em Làm, Em Chơi

Vẽ cảnh mưa: có những giọt mưa rơi xuống, có chớp.

44. BĀR JAN (tui chaklon)

Mùa mưa
(tiếp theo)

Ada takrū jan.

Vì thích mưa.

Aday ô̄h takrū jan yua nao bach
mū-om.... chuk ao....

Em không thích mưa vì đi học phải che... mặc...

Khăn áo phơi sրoi thu.

Quần áo phơi lâu khô.

Phun hrōk thăt siam yua hu jan.

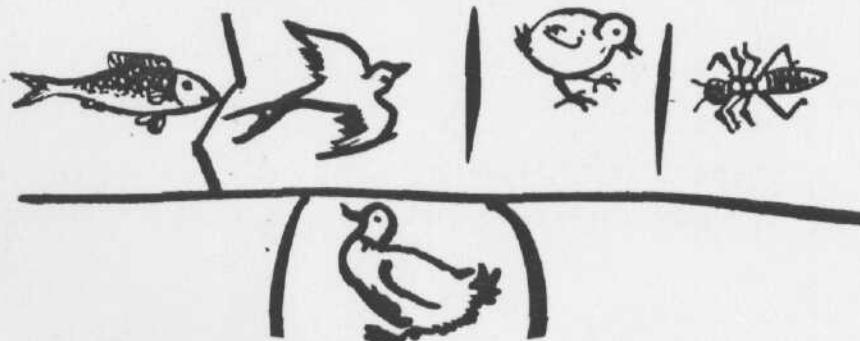
Cây cỏ xanh tốt vì có mưa.

ADAY NGĀK, ADAY MŪ-IN

Wāk ngan dōm anūk thur ula thēk chih.

Em Làm, Em Chơi

Viết tên các con vật dưới hình vẽ.

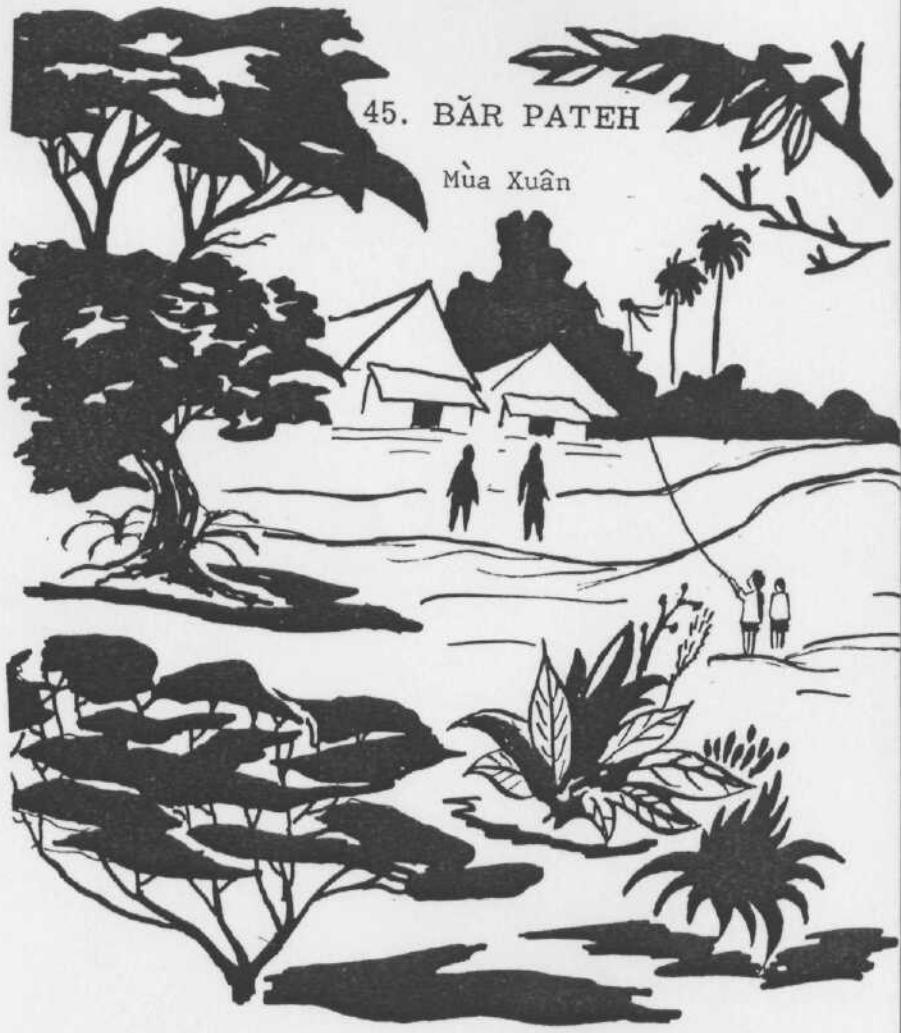

Dray hlay takrū jan?

Dray hlay ô̄h takrū jan?

Con nào thích mưa?

Con nào không thích mưa?

45. BĀR PATEH

Mùa Xuân

Bilan tha, bilan dua, bilan klau
nǎn bār pateh.

Lingik adah dai; haup lingik padao.

Tháng Giêng, tháng hai, tháng ba là mùa Xuân.
Trời trong sáng; khí trời ấm áp.

Kayau patau pachah muta, bingu rak rilō;
kadit suang. Graup dray takru mōng
bār pateh.

Cây cối nẩy mầm, hoa nở nhiều; bướm lượn.
Mọi người ưa ngắm cảnh mùa Xuân.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

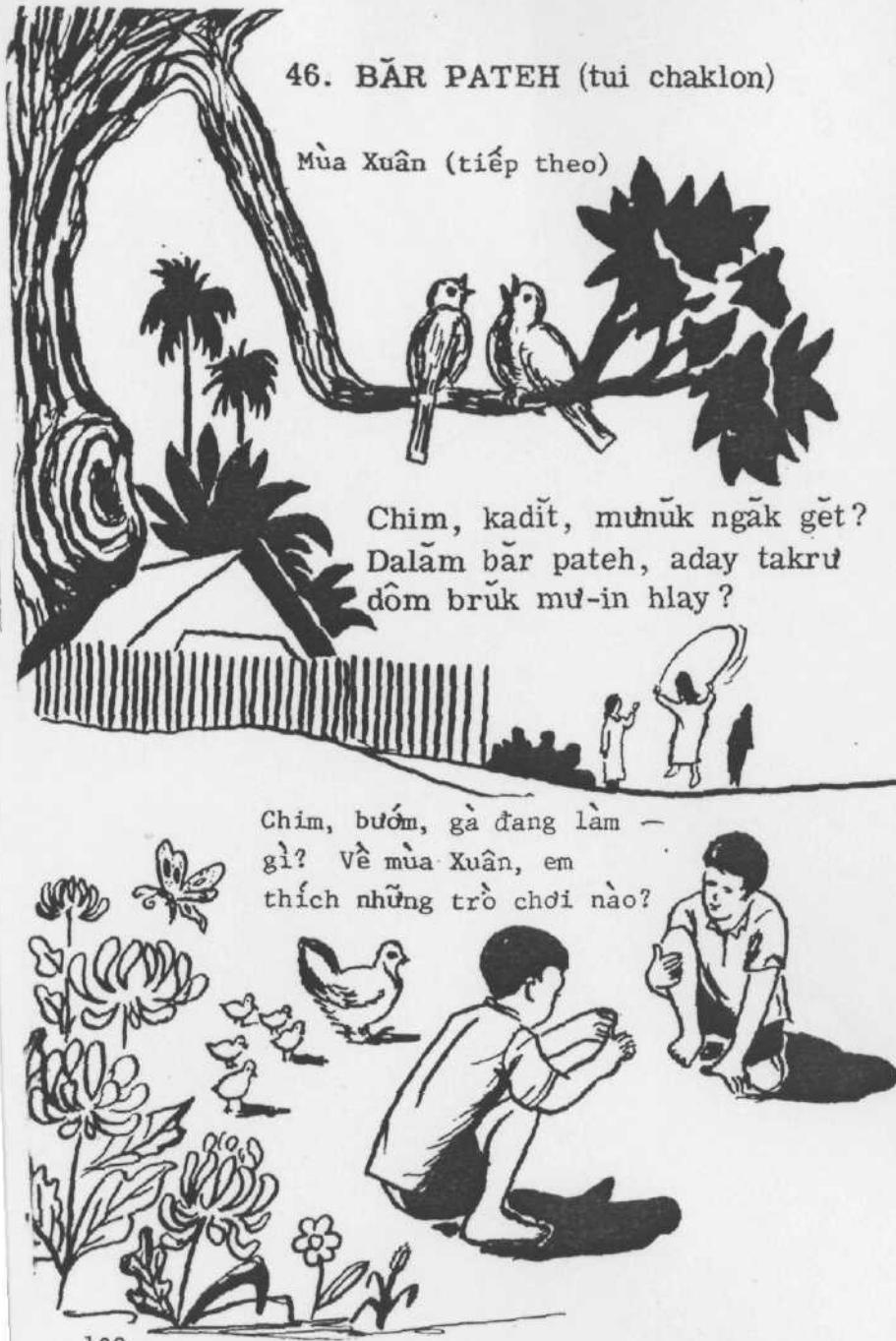
Khan tha dua muta bingu di aday bōh
dalam bār pateh.

Em Làm, Em Chơi

Kể một vài thứ hoa mà em thấy vào mùa Xuân.

46. BĀR PATEH (tui chaklon)

Mùa Xuân (tiếp theo)

120

Dalām bār pateh, thang urang ngăk
hmu, pala kayau, tuh khăk ka kayau.

Về mùa Xuân, nhà nông trồng cây, bón cây.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

- 1 -- Dōm anuk chim bhian păr suang
dalām bār pateh.
- 2 -- Bār pateh, nao bach ôh muda chuk
ao jan. Yua băl?

Em Làm, Em Chơi

- 1--Kể những con chim hay bay lượn về mùa Xuân
- 2--Mùa Xuân, đi học không cần mang áo đi mưa.
Vì sao?

47. BĂR HUH

Mùa Hạ

Bilan pak, bilan limū, bilan năm
nǎn bar huh.

Tăl băr huh, lingik pađiăk
chatăng blau blang, kăń khing
chiup.

Tháng tư, tháng năm, tháng
sáu là mùa hạ.

Về mùa hạ, trời nắng chang
chang, nóng bức, khó chịu.

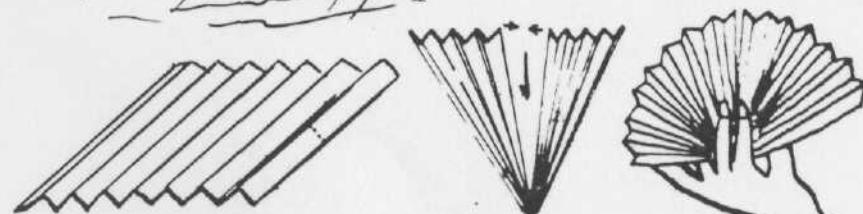

Yua băl muñus thōng kabao paday
ula hlui kayau?

Tại sao người và trâu nghỉ
dưới bóng cây?

Tăl băr huh bhian hu
jan prōng, angin prōng.

Về mùa hạ thường
có mưa to, gió lớn.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN
Talaup tadik tui thĕk chih.

Em Làm, Em Chơi
Gấp cái quạt theo hình vẽ.

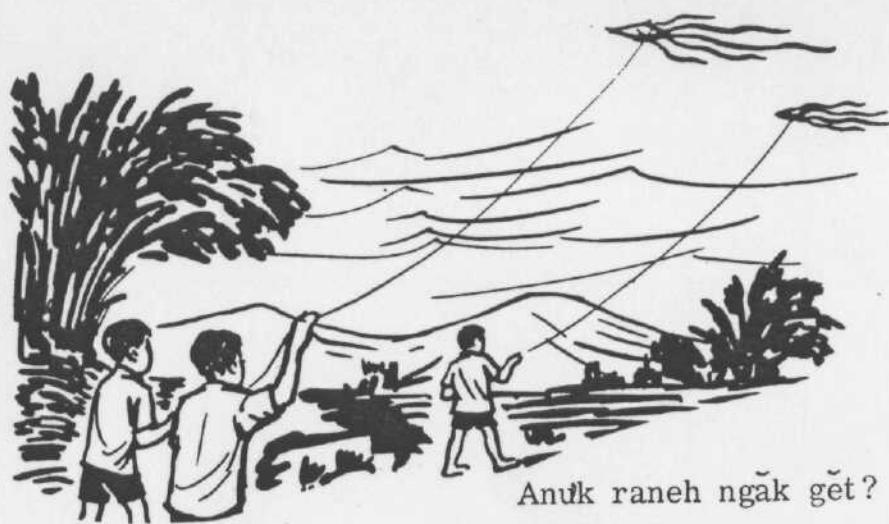
48. BĀR HUH (tui chaklon)

Mùa Hạ (tiếp theo)

Bār huh, tada tathik hu rilô muñus lô.
Mùa hạ, bãi biển đông người tắm.

Anuk raneh muñay, kabao jang muñay.
Trẻ em tắm, trâu cũng tắm.

Anuk raneh ngăk gết?

Trẻ em đang làm gì?

Thang urang ngăk hmu, yuăk padai,
drak danih, pĕk boh.

Nhà nông gặt lúa, gieo mạ, hái trái.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

1 -- Aday mu-in pachoh anuk rĕk dalăm
băr hlay?

2 -- Ngăk kalang thĕk păk muta.

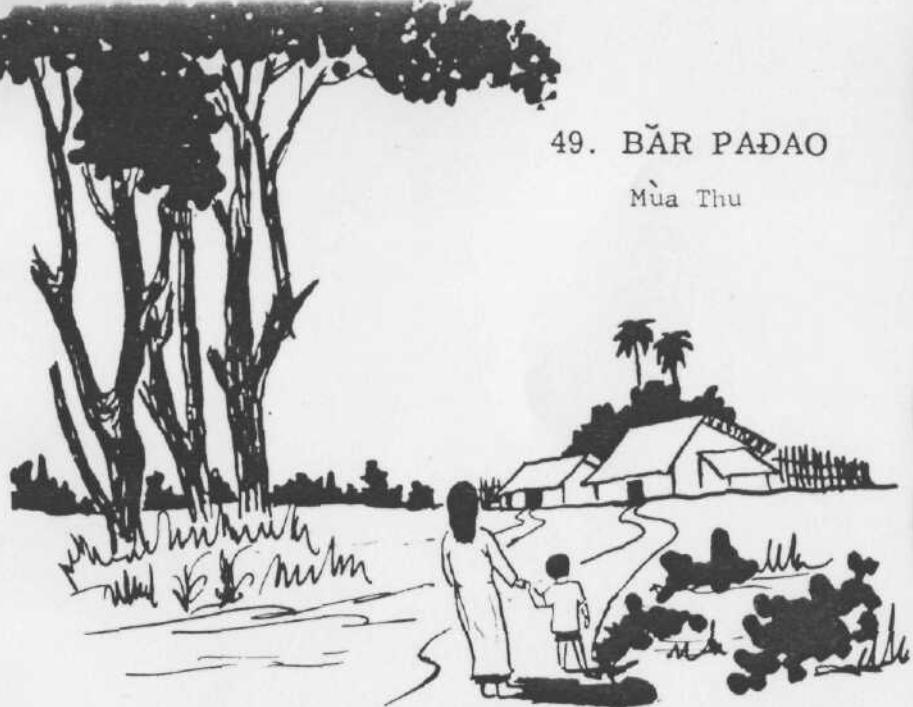
Em Làm, Em Chơi

1--Em chơi đá dế vào mùa nào?

2--Làm cái diều hình vuông.

49. BĀR PAĐAO

Mùa Thu

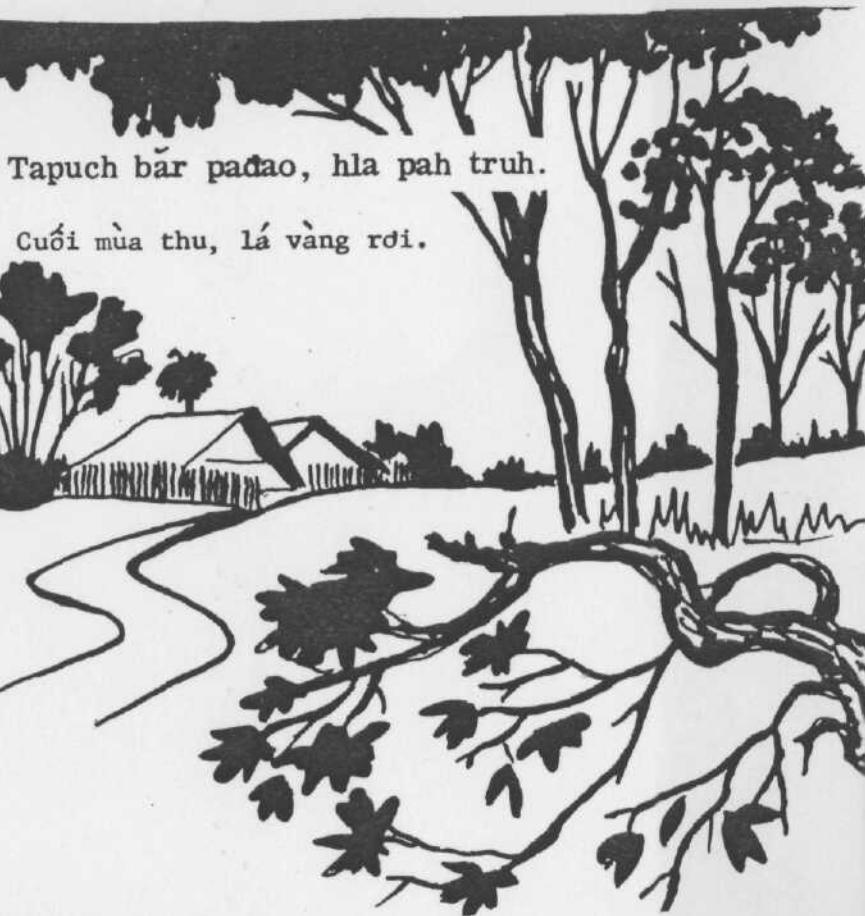
Bilan tajuh, bilan dalipān, bilan
thalipān nān bār pađao.

Tháng bảy, tháng tám, tháng chín là mùa thu.

Tăl bār padao, haup lingik jrit.
Bār padao, graup aday nao bach.

Về mùa thu, khí
trời mát mẻ.
Mùa thu, các em
lại bắt đầu đi học.

Tapuch bār padao, hla pah truh.

Cuối mùa thu, lá vàng rơi.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

Wăk panōch lang kadha dalām tapuk:
Bār pateh tanrāk lingik...., haup lingik....
Bār padao tanrāk lingik...., haup lingik....

Em Làm, Em Chơi

Viết câu trả lời vào tập:
Mùa xuân bầu trời...., khí trời....
Mùa thu bầu trời...., khí trời....

50. BĀR PAĐAO (tui chaklon)

Mùa Thu (tiếp theo)

Tuh bār padao ia bilan băk boh thōng
mukru biăk. Graup aday ni ngăk gĕt?

Tết Trung-thu trăng tròn và đẹp quá.
Máy em này đang làm gì đây?

Dua klau ông taha đōm pôch ula ia bilan.

Vài ba ông già trò-chuyên dưới trăng.

Thang urang ngăk hmu
pek krôch, pek bung.

Nhà nông hái buổi, hái bông.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

1 -- Bār padao, aday hu brûk
mu-in gĕt?

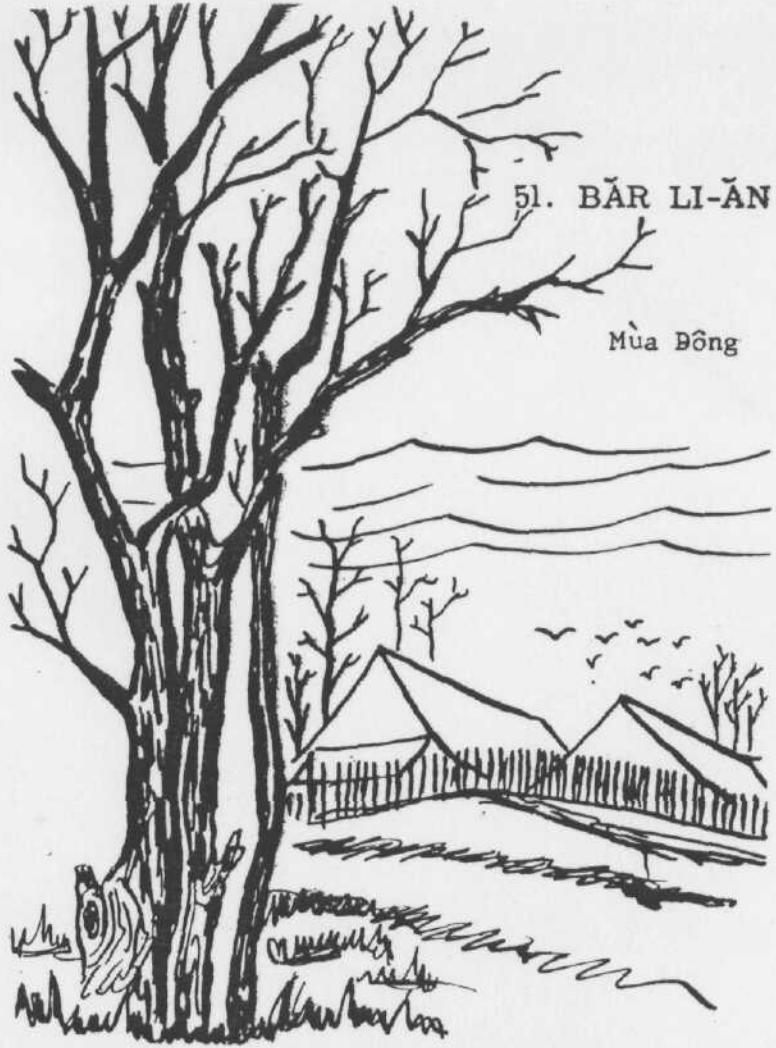
2 -- Muñhûk tuh bār padao thĕk
anuk gĕt?
Drôh padăp gĕt?

Em L m, Em Chơi

1--Mùa thu, em có những trò chơi nào?

2--Đèn Trung-thu hình con gì? Hình đồ vật nào?

51. BĀR LI-ĀN

Mùa Đông

Bilan thapluh, bilan apus, bilan mat
nǎn bār li-ān. Bilan li-an dadi
dadäl, li-ān lingoh. Phun kayau
mulun.

Tháng mười, tháng một, tháng chạp là mùa đông.
Mùa đông âm u, rét mướt. Cảnh cây trơ trọi.

Chim đih daläm sruh padao.

Chim nằm trong tổ ấm.

Muñus dok tom
däl apui.

Người ngồi quanh lửa.

Bār li-ān nao bach aday chuk ao gết?
Mùa đông, đi học em mặc áo gì?

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

1 -- Chih tha phun mulun.

2 -- Chuk ao padao ka anuk
muñuc.

Em Làm, Em Choi

1-- Vẽ một cây trơ trọi.

2-- Mặc áo ấm cho búp bê.

52. BĂR LI-ĀN (tui chaklon)

Mùa Đông (tiếp theo)

Dalăm băr li-ān, aday

takruə mū-in yau hlay ?

Về mùa đông em thích

nững trò chơi nào ?

Dōm pajeh chim pār nao dih mūrōng
pleh li-ān.

Akok bār li-ān, thang urang ngāk hmu
yuāk padai, li-ua hmu.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

1 -- Chih siaup chim pār
2 -- Padaup tha pakal sit dalām tha
kapuāk tangin, kapuāk bih dua
tangin wōk, bloh doh padao
graup yut:

Ko kil, lach ngōk,
Boh khōk kau ko ni.
Ko kil kau lach ula,
Boh khua kau ko ni.
Tangin hlay hu?
Tangin hlay khua?

Vài loài chim bay về phương nam để tránh lạnh.

Đầu mùa đông, nhà nông gặt lúa, cày ruộng.

Em Làm, Em Choi

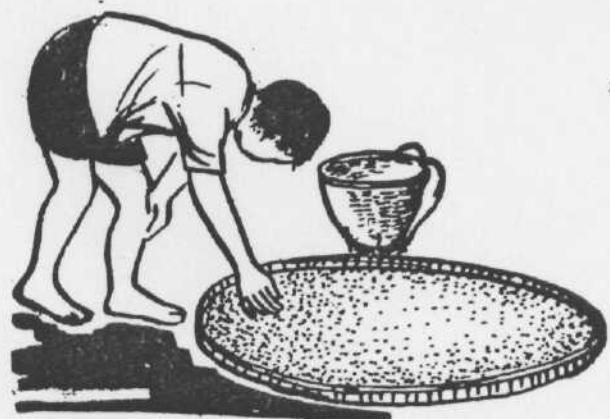
1--Vẽ vài cánh chim bay.

2--Giấu một vật nhỏ trong một nắm tay, nắm cả
hai tay lại rồi hát để đố các bạn:

Tập tầm vông,
Tay không, tay có.
Tập tầm vó,
Tay có, tay không.
Tay nào có?
Tay nào không?

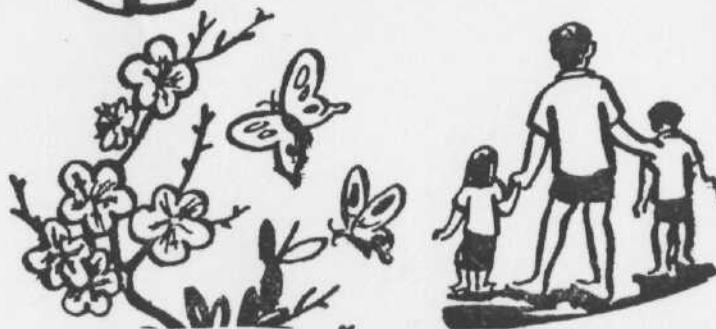
53. KADHA PAHADĀL

Thang urang băl-ua pađu
padai, pađu ritak di băr
hlay?

Aday angui dōm pakal
ni di băr hlay?

Băr hlay hu libik yau ni?

Bài Ôn

Nhà nông phơi lúa, phơi đậu về mùa nào?

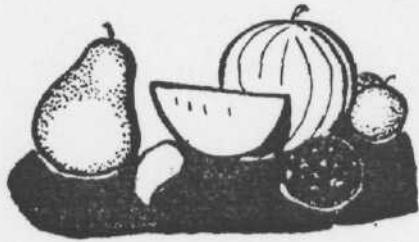
Em dùng những thứ này về mùa nào?

Mùa nào có cảnh này?

Aday papăl kalang, pachoh
anuk rēk di băr hlay ?

Em thả diều, đá đê về mùa nào ?

Tăl băr hlay aday băng dōm
boh ni ?

về mùa nào em được ăn những trái này ?

Thĕk chih ni yau băr gĕt ?

Cảnh này ở vào mùa nào ?

MỦN ỦNG VI

Chương VI

TŪK WĀC

Thì Giờ

54. TŨK

Aday nao bach tǔk hlay?
Aday bih bach tǔk hlay?

Dray iǒk boh
tǔk piôh thau
tǔk.

Giờ

Em đi học lúc mấy giờ?

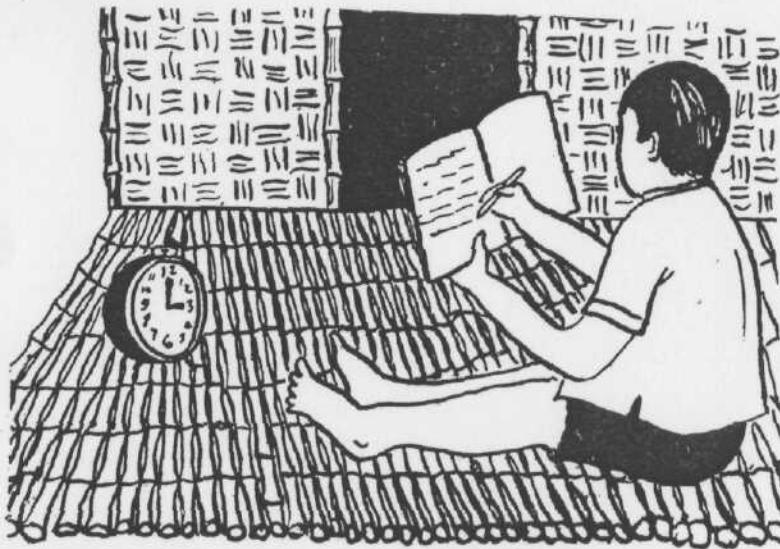
Em tan học lúc mấy giờ?

Ta coi đồng hồ để biết giờ.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

Hray dit, aday wāk dalām tapūk sit
graup tūk:

đih mūdōh, bach akhār, huāk wal
jala, huāk wal bia hray, nao đih.

Em Làm, Em Chơi

Ngày chủ nhật, em ghi vào sổ tay
những giờ:

thức dậy, học bài, ăn bữa trưa,
ăn bữa chiều, đi ngủ.

55. BOH TŪK

Đồng-Hồ

Chēng boh tūk muñhi bray thau
mūdōh.

M'Mih mūdōh.

Chuông đồng-hồ báo thức reo. Mỹ thức dậy.

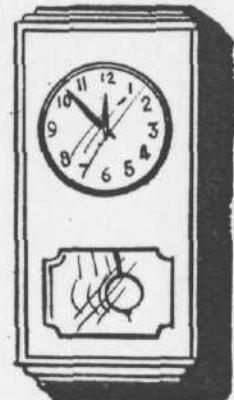

Aday mōng boh tūk tōr:

Hu boh pānah ba nao ba mai.
Hu chēng bray thau tūk.

Em xem đồng-hồ treo:

Có quả lắc đưa đi đưa lại;
có chuông báo giờ.

Amek bray boh tǔk kăk tangin ka amu.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Aday khan ka dōm boh tǔk păk thang day.

Chih boh tǔk năń.

Má đưa đồng-hồ đeo tay cho ba.

Em Làm, Em Choi

Em kê thú đồng-hồ mà nhà em có.

Vẽ cái đồng-hồ ấy.

Mặt Đồng-Hồ

56. BOK BOH TŨK

Di anak boh tuk hu đóm angka?

Mưng angka hlay tăl angka hlay?

Di anak boh tuk hu đóm jarum?

Dua jarum dō gaup hai ô?

Dua jarum yơng di anak boh tuk.

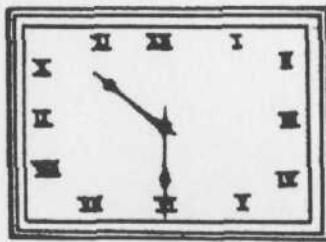
Trên mặt đồng-hồ có mấy số?

Tù số nào đến số nào?

Trên mặt đồng-hồ có mấy kim?

Hai kim có bằng nhau không?

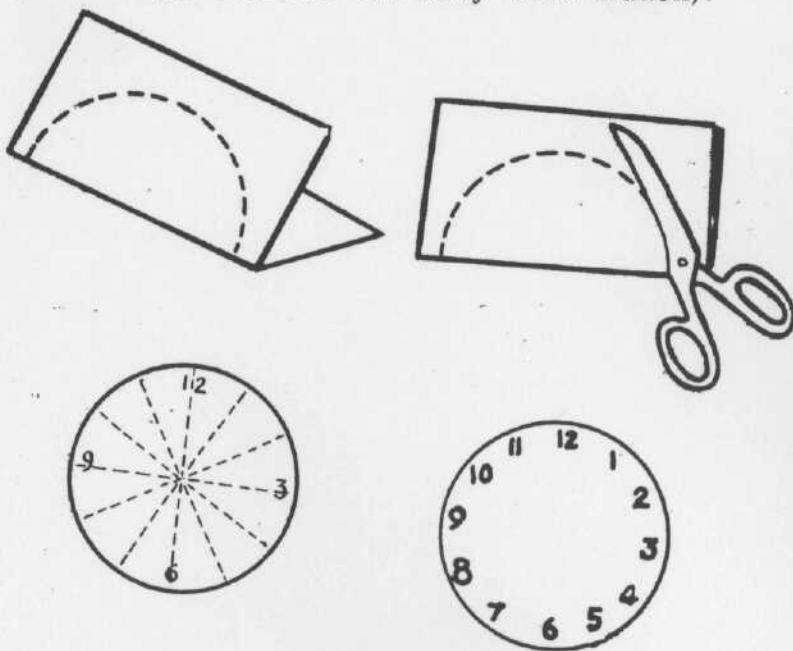
Hai kim quay trên mặt đồng-hồ.

ADAY NGĀK, ADAY MU'-IN

Chakăk ba-al ngăk ṫok boh tŭk hu
angka tom dăl.

(đó ṫok boh tŭk bray thau mădōh).

Em Làm, Em Choi

Cắt bìa làm mặt đồng-hồ có vòng số

(bằng mặt đồng-hồ báo thức).

57. TŨK, WĀC

M'Mih lach: "Ai Lơ, dêh dua jarum boh
tǔk dăng giđăng tha libăk."

"Mih chang tha mrôk, jarum hatah thi
yòng."

Jarum hatah tachay angka 3,
jarum katut tăl angka 1 pajơ ka ô?

Jarum hatah tachay angka 6,
jarum katut tăl angka 1 pajơ ka ô?

Jarum hlay yòng drah?

Jarum hlay yòng srôi?

Giờ, Phút

Mỹ nói: "Kìa anh Lê, hai kim đồng-hồ đúng
yên một chõ."

"Mỹ đợi một chút, kim dài sắp quay."

Kim dài chỉ số 3,
kim ngắn đã tới số 1 chưa?

Kim dài chỉ số 6, kim ngắn đã tới số 1 chưa?

Kim nào quay nhanh?

Kim nào quay chậm?

Jarum hatah gilach mai tăl
angka 12, nhu yংg tăl bloh
tha dăl.

Jarum katut tachay angka 1
nan 1 tuk.

Jarum hatah tachay wăc.

Jarum katut tachay tŭk.

Kim dài trả về tối số 12,

đã quay đủ một vòng.

Kim ngắn chỉ số 1, là 1 giờ.

Kim dài chỉ phút.

Kim ngắn chỉ giờ.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Abih day dalăm tăl ribha ngăk
dua panăk A thõng B:

Panăk A êu:

Panăk B êu tui:

- "Jarum hatah" "wăc"
- "Jarum katut" "tŭk"
- "Tŭk" "jarum katut"
- "Wăc" "jarum hatah"

Em Làm, Em Chơi

Cả lớp chia làm hai bè A và B.

Bè A hô:

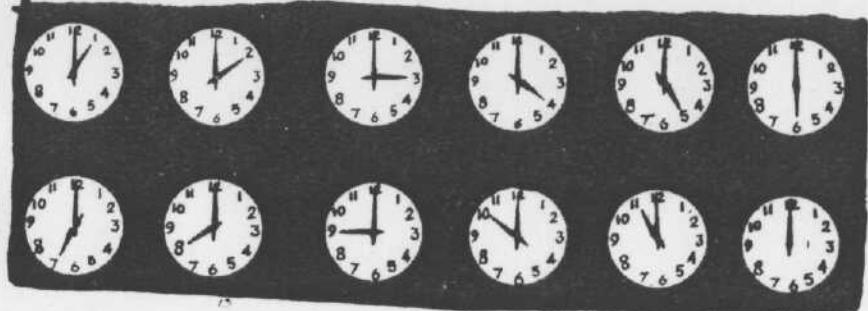
Bè B hô theo

--" Kim dài" "phút"

--" Kim ngắn" "giờ"

--" Giờ" "kim ngắn"

--" Phút" "kim dài"

58. IOK TUK

Jarum tuk tachay păk kruh angka 1
năn djaup dōm tuk?

Jarum tuk tachay păk kruh angka 2
năn djaup dōm tuk?

Jarum tuk tachay djaup 1 tuk.

Jarum tuk tachay tapa 1 tuk.

Jarum tuk tachay kajěk tăl 2 tuk.

Xem Giờ

Kim giờ chỉ chính giữa số 1,

là vừa đúng mấy giờ?

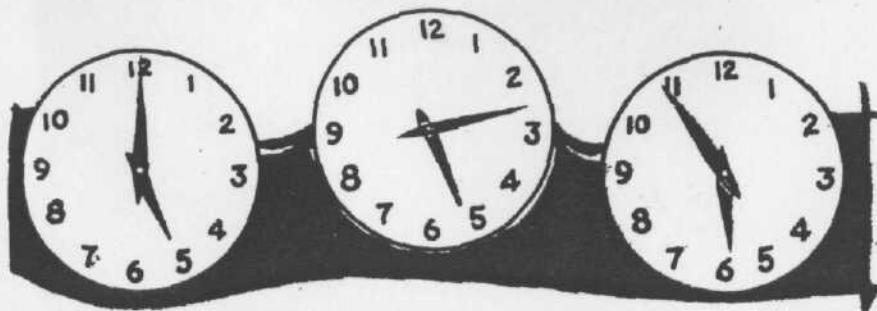
Kim giờ chỉ chính giữa số 2,

là vừa đúng mấy giờ?

Kim giờ chỉ vừa đúng 1 giờ.

Kim giờ chỉ quá 1 giờ.

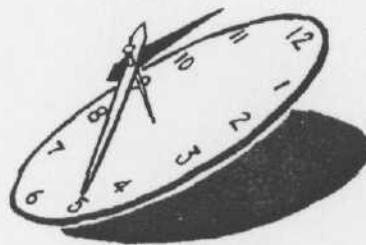
Kim giờ chỉ gần tới 2 giờ.

Jarum tuk tachay djaup dom tuk?
 Jarum tuk tachay tapa dom tuk?
 Jarum tuk tachay kajek tal dom tuk?

ADAY NGAK, ADAY MU-IN

Angui bok boh tuk ngak mung dahlau hu gawang 12 angka. Ngak jarum tuk mung ba-al kapal bloh muk jarum toch, toch pagam tamu kruh anak nan. Joh akok jarum hluak mung likuk bok boh tuk.

Kim giờ chỉ vừa đúng mấy giờ?

Kim giờ chỉ quá mấy giờ?

Kim giờ chỉ gần tới mấy giờ?

Em Làm, Em Choi

Dùng mặt đồng-hồ đã làm kỹ trước có vòng 12 số.

Làm thêm kim giờ bằng bìa cứng rồi dùng kim ghim đính kim giờ vào giữa mặt ấy. Bé đầu kim nhọn đằng sau mặt đồng-hồ xuống.

59. IŌK TŪK WĀC

Mūnga-wōm M'Mih birau dok huāk.

Boh tūk tachay tapāk 12 tūk.

Aday bōh jarum tūk thōng jarum wāc
tachay angka hlay?

Tāl 12 tūk 5 wāc, jarum wāc tachay
angka hlay?

Xem Giờ, Phút

Gia-dình Mỹ bắt đầu ăn cơm.

Đồng-hồ chỉ đúng 12 giờ.

Em thấy kim giờ và kim phút chỉ số nào?

Lúc 12 giờ 5 phút, kim phút chỉ số nào?

Huăk bloh, M'Mih iăk boh tăk.

Jarum wăc yংg mưng angka 12 tăl angka 6.

Jarum wăc yংg hu muătuh gawang.

Yau nă̄n 12 tăk 30 wăc.

Di anăk boh tăk jarum wăc gilach wăk tăl
angka 12.

Jarum wăc yংg hu tha gawang nă̄n joh
60 wăc.

Boh tăk tachay 1 tăk.

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Angui ăok boh tăk ngăk dahlau payংg dua
jarum tăk thংg wăc tachay ka: 12 tăk,
12 tăk 5 wăc, 12 tăk 10 wăc, 12 tăk 15
wăc, 12 tăk 30 wăc, 1 tăk 30 wăc,
1 tăk 35 wăc, 1 tăk 40 wăc, 1 tăk 45 wăc,
1 tăk 50 wăc, 1 tăk 55 wăc, 2 tăk,
2 tăk 10 wăc, 2 tăk 25 wăc, 2 tăk 45
wăc.

Khi ăn cơm xong, M' Mih xem đồng-hồ.

Kim phút đã xoay từ số 12 đến số 6.

Kim phút đã xoay được nửa vòng.

Lúc đó là 12 giờ 30 phút.

Trên mặt đồng-hồ kim phút đã trở về số 12.

Kim phút xoay được một vòng, tức là 60 phút.

Đồng-hồ chỉ 1 giờ.

Em Làm, Em Chơi

Dùng mặt đồng-hồ đã làm trước. Xoay 2 kim
giờ và phút cho chỉ: 12 giờ, 12 giờ 5 phút, 12
giờ 10 phút, 12 giờ 15 phút, 12 giờ 30 phút, 1 giờ
30 phút, 1 giờ 35 phút, 1 giờ 40 phút, 1 giờ 45
phút, 1 giờ 50 phút, 1 giờ 55 phút; 2 giờ, 2 giờ
10 phút, 2 giờ 25 phút, 2 giờ 45 phút.

60. YU၆K TALAY BOH T၆K

M'Mih êu amu: "Amu loi, boh t၆k dăng pajø!" Di anăk boh t၆k, jarum katut dăng di angka hlay? Jarum hatah dăng di angka hlay?

Mỹ gọi ba: "Đồng-hồ đứng rồi, baơi!"

Trên mặt đồng-hồ, kim ngắn đứng ở số mấy?

Kim dài đứng ở số mấy?

Lên Dây Đồng-Hồ

Ông Sit ngăk gĕt ka boh
t၆k dăch w၆k?

Ông Sit payòng jarum hatah
pioh mŭk t၆k w၆k.

Ông payòng jarum dōm dăng
mùng boh t၆k tachay 12 t၆k?

Jarum hlay dăch tui di thoh?
Aday bôh jarum hatah tachay angka hlay?
Jarum katut tachay angka hlay?

Muốn cho đồng-hồ lại chạy, Ông Tư làm gì?
Ông Tư quay kim dài để lấy lại giờ.

Ông quay kim măy vòng thi đồng-hồ chỉ
12 giờ?

Kim nào tự nhiên xoay theo?
Em thấy kim dài chỉ số mấy?
Kim ngắn chỉ số mấy?

M'Mih prêu: "Boh tǔk đôch pajø."
 Ông Sit tangi: "Anulk thau yau hlay?"
 --- "Anulk hmit muñhi krēc kroc, bloh
 bōh boh panah ba nao ba mai."

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

Aday mǔk ñok boh tǔk ngāk dahlau.
 Boh tǔk ni dǎng di 9 tǔk.
 Aday mõng ñôh boh tǔk tõr, ñôh 12 tǔk.
 Aday yuñk kiël gah likuk boh tǔk, blah
 muñhi krēc kroc, payøng jarum wăc ka
 boh tǔk tachay djaup 12 tǔk.

Mỹ reo lên: "Đồng-hồ chạy rồi!"
 Ông Tư hỏi: "Sao con biết?"
 --"Con nghe tiếng tích tắc, lại thấy quả lắc
 đưa đi đưa lại."

Em Làm, Em Chơi:

Em lấy mặt đồng-hồ làm kỳ trước.
 Đồng-hồ này đúng lúc 9 giờ.
 Em coi đồng-hồ treo thấy 12 giờ.
 Em giả bộ vặn khóa phía sau đồng-hồ, bắt
 chước tiếng tích tắc, quay kim phút cho
 đồng-hồ chỉ đúng 12 giờ.

61. POK SAKAWI

J'Ld birau pok blah sakawi
hray dit.
Blah sakawi hray dit tuăk
num ngök ba-al hu băl.
Blah sakawi karay tuăk num
ngök ba-al tōng.

Bóc Lịch

Lê vừa bóc tờ lịch ngày chủ-nhật.

Tờ lịch ngày chủ-nhật in trên giấy màu.

Tờ lịch ngày thường in trên giấy trắng.

J'Lor lach:

"Mih kanāl nhu! Bih
tha hray pōk tha blah
sakawi."

Abih hray ni, aday pōk blah
sakawi hray dōm?

Abih tha akōk karaup tajuh hray, aday
pōk dōm blah sakawi?

Amu hu tha tapuk
sakawi hray chēk ngok
paban.

Yaup hray amu blōk
tha blah.

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

Patom dōm blah sakawi tapia gaup, mung hray
thom tāl hray dit.

THỨ HAI	THỨ BA	THỨ TƯ	THỨ NĂM	THỨ SÁU	THỨ BÁY	CHỦ NHẬT
16 TH. TÂM	17 TH. TÂM	18 TH. TÂM	19 TH. TÂM	20 TH. TÂM	21 TH. TÂM	22 TH. TÂM
¥ 15 ₫	¥ 16 ₫	¥ 17 ₫	¥ 18 ₫	¥ 19 ₫	¥ 20 ₫	¥ 21 ₫

Lê nói: "Mỹ nhớ nhẹ,
hết một ngày,
bóc đi một tờ lịch."

Hết ngày hôm nay,
em bóc tờ lịch ngày thứ mấy?
Hết một tuần-lẽ bảy ngày,
em bóc mấy tờ lịch?

Ba có tập lịch ngày
đặt trên bàn.
Mỗi ngày ba giở một tờ

Em Làm, Em Chơi

Thu góp những tờ lịch liền nhau,
từ thứ hai đến chủ-nhật.

62. BLAH SAKAWI BILAN

Yaup blah sakawi bilan
hu angka hray dalam
tha bilan.

Angka tuăk nûm
tachay hray dit, ngän
hray jamû-at.

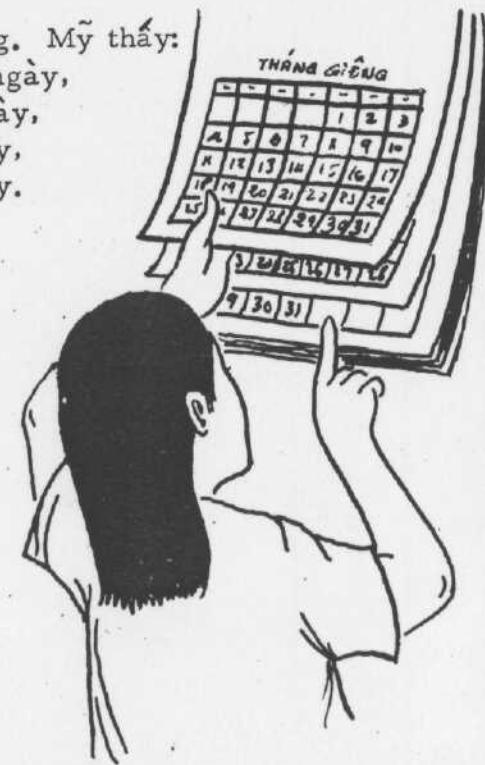

Tờ Lịch Tháng

Mỗi tờ lịch tháng ghi số ngày trong một tháng.
Số in màu chỉ ngày chủ-nhật, hoặc ngày lê.

M'Mih blôk blah sakawi bilan. Mih bôh:
-- bilan tha hu 31 hray,
-- bilan dua hu 28 hray,
-- bilan klau hu 31 hray,
-- bilan pak hu 30 hray.

Mỹ dở tập lịch tháng. Mỹ thấy:
--tháng giêng có 31 ngày,
--tháng hai có 28 ngày,
--tháng ba có 31 ngày,
--tháng tư có 30 ngày.

Tapuk sakawi bilan hu 12 blah, nǎn tha thun.
Tha thun hu dōm bilan?

ADAY NGĀK, ADAY MU-IN

Blah blah sakawi tōr, chih angka hray bilan
tha dalam ba-al tōr.
Mu-thik bāl angka tachay dōm hray dit thōng
hray jamu-at.

CHUẨN NHẬT	THỨ HAI	THỨ BA	THỨ TƯ	THỨ NAM	THỨ SÁU	THỨ BÁY
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Tập lịch tháng có 12 tờ, đủ cho một năm.

Một năm có mấy tháng?

Em Làm, Em Chơi

Bắt chước tờ lịch treo, kẻ bảng số ngày
tháng giêng.

Tô màu số chỉ những ngày chủ-nhật và ngày lỄ.

THÁNG - HAI

CHỦA NHẬT	THỨ HAI	THỨ BA	THỨ TƯ	THỨ NĂM	THỨ SÁU	THỨ BẢY
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

63. IOK SAKAWI

--"Ai Lơ lơi, hray ni hray
gét?"

--"Mih mõng blah sakawi
hray di thau: angka
prong tachay hray."

Coi Lịch

--"Anh Lê đi, hôm nay là
ngày mấy nhỉ?"

--"Mỹ coi tờ lịch ngày thi biết:
số lớn chỉ ngày."

THÁNG - HAI

CHUA NHẬT	THỨ HAI	THỨ BA	THỨ TƯ	THỨ NĂM	THỨ SÁU	THỨ BÁY
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

- "M'Mih pôch talay khăr tuăk nûm
ngök angka. Hray ni hray gĕt?"
- "Ni năñ blah sakawi bilan, Mih iۆk
bilan ni bilan gĕt?"
- "M'Mih pôch dôm angka pato hray
dalăm bilan."
- "Takruñ thau hray gĕt dalăm tha akök
karaup, aday iۆk talay khăr hlay?"

Tapük sakawi bilan hu dôm blah?
Tha thun hu dôm bilan ?
Tha thun hu bilan hlay ?

ADAY NGĂK, ADAY MU-IN

Iۆk tapük sakawi bilan thõng wăk dalăm
tapük: Yaup bilan hu dôm hray.

- "Mỹ đọc hàng chữ in dưới số. Hôm nay là thứ mấy nhỉ?"
- "Đây là tờ lịch tháng, Mỹ coi tháng này là tháng mấy?"
- "Mỹ đọc những số chỉ ngày trong tháng."
- "Muốn biết ngày thứ mấy trong tuần, em coi hàng chữ nào?"

Tập lịch tháng có bao nhiêu tờ?
Một năm có bao nhiêu tháng?
Một năm có những tháng nào?

Em Lâm, Em Choi:

Coi tập lịch tháng và ghi vào tập mỗi tháng
có bao nhiêu ngày.

64. KADHA PAHADĀL

M'Mih iǒk boh tǔk piōh
thau gēt?

Chēng boh tǔk muñhi êu
muñdoh piōh ngăk gēt?
Di anak boh tuk hu dōm
jarum?
Jarum hlay tachay wăc?
Jarum hlay tachay tǔk?
Boh tǔk ni tachay dōm tǔk?

Bài Ôn

Mỹ coi đồng-hồ để biết gì?

Chuông đồng-hồ báo thức reo để làm gì?

Trên mặt đồng-hồ có mấy kim?

Kim nào chỉ phút? Kim nào chỉ giờ?

Đồng-hồ này chỉ mấy giờ?

M'Mih ngăk get?

Ngăk blah sakawi hu angka pato get?

Blah sakawi băl pato hray hlay?

Mỹ đang làm gì?
Trên tờ lịch có số chỉ gì?
Tờ lịch màu chỉ ngày nào?

Nin năn blah sakawi bilan hlay?

Hu dōm angka pato hrav?

Bilan klawu hu dōm hrav?

Dōm angka tuăk nūm băl pato dōm hrav hlay?

Tapuk sakawi bilan hu dōm blah?

Tha thun hu dōm bilan?

THÁNG BA

CÙNG THÁNG	THỨ MÃI	THỨ BA	THỨ TƯ	THỨ NĂM	THỨ SÁU	THỨ BẢY
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Đây là tờ lịch tháng mấy?

Có mấy số chỉ ngày?

Tháng ba có bao nhiêu ngày?

Những số in màu chỉ những ngày nào?

Tập lịch tháng có mấy tờ?

Một năm có mấy tháng?